

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

**2021 YILINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNÜNDEN
GERÇEKLEŞTİRİLEN
PROGRAMLI TEFTİŞLERİN ÖZETLERİ**

Ankara, Nisan - 2022

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

Anayasa'nın 49'uncu ve ilgili diğer maddeleri ile Devlet, çalışanların hayat seviyelerini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam oluşturmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü kılınmıştır. Bu yükümlülük Devlet'in çalışma hayatına müdahalesini gerekli kılmaktadır.

Anayasa kapsamında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na 3146 Sayılı Kanun ile verilen görevlerin temel olarak denetimle ilgili kısımları 5690 Sayılı Kanun ile onanan Sanayi ve Ticarete İş Teftişi hakkındaki 81 Sayılı ILO Sözleşmesi gereğince, Bakanlık Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'na verilmiştir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak temel amacımız, kaynaklarımızı etkin ve verimli kullanarak çalışma barışının ve sosyal güvenliğin sağlanması yolunda sunduğumuz hizmetlerin uluslararası normlara, iş hayatının gereklerine ve değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve sürekli iyileştirilmesidir. Bu bağlamda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan ve çalışma barışının tesisi ve çalışanların sağlık ve güvenliğinin sağlanması amacıyla görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, çalışanların sağlık ve güvenlik koşullarının iyileştirilmesi ve iş kazaları ile meslek hastalıklarının önlenmesi için programlar dahilinde denetim, bilinçlendirme ve eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir.

Programlı Teftişlerdeki amacımız, iş sağlığı ve güvenliği bakımından öncelikli riskleri belirleyerek önleme politikaları geliştirilmesine yardımcı olmak, kalıcı ve sistematik iyileşme sağlamak, gelecekte yapılacak periyodik ve programlı teftişler için veri sağlamak ve teknik açıdan ilgili taraflara rehberlik etmektir. Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının oluşturulması, çalışma hayatının öncelikli şartı ve tüm sosyal tarafların ortak sorumluluğudur.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
İÇİNDEKİLER	3
1. KISIM: 2021 YILI METAL SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN İŞYERLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE VE GÜVENLİĞİ PROGRAMLI TEFTİŞ ÖZETİ.....	5
ŞEKİL DİZİNİ	6
TABLO DİZİNİ	7
I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER	
1. Teftişin Adı	8
2. Teftişin Amacı	8
3. Teftişte Görev Alan Müfettişler	8
4. Çalışma Takvimi	8
5. Görev Yapılan İller	9
6. Teftişe Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler	9
II. BÖLÜM: TEFTİŞİN TANIMI	11
1. Gerekçe	11
2. Yöntem	11
3. İşyerlerinin Seçim Kriterleri	12
4. Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları	17
5. Faaliyet Alanı Bilgileri	17
5.1. Üretim Metodları Akış Şeması	17
5.2. Yapılan İşler	23
5.2. Kullanılan İş Ekipmanları	23
5.4. Kullanılan Kimyasallar	24
III. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	25
1. Hazırlık Aşaması	25
2. Teftiş Aşaması	25
3. İstatistikler	26
3.1. İşyeri İstatistikleri	26
3.2. Çalışan Sayısı İstatistikleri	27
3.3. Programlı Teftişlerde Tespit Edilen Noksanlık İstatistikleri	28
3.4. Teftiş Sonucu İstatistikleri	33
IV. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR	37
V. BÖLÜM: SONUÇ	44

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

2. KISIM: 2021 YILI TEKSTİL SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN İŞYERLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROGRAMLI TEFTİŞ ÖZETİ	45
ŞEKİL DİZİNİ	46
TABLO DİZİNİ	47
I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER	48
1. Teftişin Adı	48
2. Teftişin Amacı	48
3. Teftişte Görev Alan Müfettişler	49
4. Çalışma Takvimi	49
5. Görev Yapılan İller	49
6. Teftişe Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler	50
II. BÖLÜM: TEFTİŞİN TANIMI	51
1. Gerekçe	52
2. Yöntem	52
3. İşyerlerinin Seçim Kriterleri	53
4. Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları	53
5. Faaliyet Alanı Bilgileri	54
5.1. Akış Şeması	55
5.2. Kullanılan İş Ekipmanları	56
5.3. Kullanılan Kimyasallar	57
III. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	57
1. Hazırlık Aşaması	57
2. Teftiş Aşaması	58
3. İstatistikler	61
3.1. Çalışan Sayısı İstatistikleri	61
3.2. Programlı Teftişlerde Tespit Edilen Noksanlık İstatistikleri	62
3.3. Teftiş Sonucu İstatistikleri	67
4. Teftişlerde Yapılan İyileştirmelere Ait Örnekler	69
IV. BÖLÜM: SONUÇ	80
III. KISIM: TEFTİŞ SONUÇLARI İLE İLGİLİ GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER	81
KAYNAKÇA	88

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

1. KISIM:

**2021 YILI METAL SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN
İŞYERLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROGRAMLI TEFTİŞ
ÖZETİ**

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 2.1 - Sosyal Güvenlik Kurumu 2020 yılı verilerine göre metal sektöründe yaşanan iş kazalarının toplam iş kazaları içerisindeki oranı	14
Şekil 2.2 - Sosyal Güvenlik Kurumu 2020 yılı verilerine göre metal sektöründe yaşanan meslek hastalıklarının toplam meslek hastalıkları içerisindeki oranı	14
Şekil 2.3 – 2020 yılında metal sektörü iş kollarında meydana gelen iş kazalarının sayıları ve yüzdesel dağılımı	16
Şekil 2.4 - 2020 yılında metal sektörü iş kollarında meydana gelen meslek hastalığı sayıları ve yüzdesel dağılımı	16
Şekil 2.5 - Döküm faaliyeti basit iş akış şeması	20
Şekil 2.6 - Kaynak faaliyeti basit iş akış şeması	21
Şekil 2.7 - Şekillendirme-boyutlama faaliyeti basit iş akış şeması	22
Şekil 3.1 - Teftişe alınan işyerlerinin tehlike sınıfına göre sayısal dağılımı	26
Şekil 3.2- Ulaşılan çalışan sayısının sayısal dağılımı	27
Şekil 3.3- Ulaşılan çalışan sayısının cinsiyete göre yüzdesel dağılımı	27
Şekil 3.4- Programlı teftişlerde tespit edilen noksanlıklara ilişkin bilgiler	28
Şekil 3.5- İşyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıkların yönetmelik bazlı ilk ve son tespit sayıları	33
Şekil 3.6- Programlı teftiş sonuçlarının sayısal dağılımı	34
Şekil 3.7- Teftişler sonucunda idari para cezası uygulanan noksanlık sayılarının kanunlara göre dağılımı	35
Şekil 3.8 - Teftişler sonucunda uygulanan idari para ceza miktarlarının kanunlara göre dağılımı	35

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLO DİZİNİ

Tablo 1.1 - Programlı teftiş yapılan işyerlerinin NACE kodları ve faaliyet alanları	9
Tablo 2.1 - Sosyal Güvenlik Kurumu 2020 yılı verilerine göre metal sanayi sektöründe meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıkları sayıları	13
Tablo 2.2 - Sosyal Güvenlik Kurumu 2020 yılı verilerine göre metal sanayi sektöründe meydana gelen iş kazasına bağlı ölüm sayısının faaliyet alanına göre dağılımı	15
Tablo 2.3 - Programlı teftiş kapsamına alınan işyerlerinin NACE kodu ve ekonomik faaliyet alanı sınıflaması	17
Tablo 2.4 - Metal sektöründe yoğun olarak kullanılan iş ekipmanları	23
Tablo 2.5 - Kimyasallar listesi	24
Tablo 3.1- 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı	29
Tablo 3.2 - 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı	29
Tablo 3.3 - 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı	29
Tablo 3.4 - 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı	30
Tablo 3.5 - 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmelikleri hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı	31
Tablo 3.6 - Kanunlara göre noksanlık sayısı ve idari para cezası miktarı dağılımı	34
Tablo 3.7 - 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu maddelerine göre idari para cezası dağılımı	36

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

1. Teftişin Adı

2021 Yılı Metal Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

2. Teftişin Amacı

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Ankara, İzmir, İstanbul, Adana ve Bursa Grup Başkanlıkları'nın katılımı ile metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde belirlenen konular dahilinde metal sektöründe faaliyet yürüten işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınıp alınmadığının denetlenmesi, iş sağlığı ve güvenliği konusunda çalışanların ve işverenlerin farkındalığının artırılması ve iş sağlığı güvenliği bakımından rehberlik yapılması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda;

- Tarafların iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının yaklaşımı ve uygulamaları konusunda bilgilendirilmesi,
- Uygulanacak “programlı teftişler” ile metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde hedeflenen iyileştirmelerin sağlanması,
- Metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde çalışma ortamı risklerine karşı önleyici ve koruyucu önlemlerin alınmasına katkı sağlayarak iş kazaları ve meslek hastalıkları sayılarında azalma sağlanması,
- İş kazalarına ait istatistikler hakkında veri toplayıp değerlendirerek sonraki teftiş programlarının hazırlanmasında ve şekillendirilmesinde kaynak oluşturulması,
- Bakanlıkça bu alanda yapılan denetimlerde uygulama birliğini sağlanması,

amaçlanmıştır.

3. Teftişte Görev Alan Müfettişler

Metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği programlı teftişi kapsamında Adana Grup Başkanlığı'ndan 22 İş Müfettişi, Ankara Grup Başkanlığı'ndan 128 İş Müfettişi, Bursa Grup Başkanlığı'ndan 59 İş Müfettişi, İstanbul Grup Başkanlığı'ndan 77 İş Müfettişi ve İzmir Grup Başkanlığı'ndan 72 İş Müfettişi olmak üzere toplam 358 iş müfettişi görev almıştır.

4. Çalışma Takvimi

Programlı teftiş Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın Adana, Ankara, Bursa, İstanbul ve İzmir Grup Başkanlıklarında görevli müfettişlerin katılımı ile 01.02.2021-31.12.2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5. Görev Yapılan İller

Metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği programlı teftişi kapsamında Adana, Afyonkarahisar, Aksaray, Amasya, Ankara, Antalya, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bilecik, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Düzce, Edirne, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hatay, Iğdır, Isparta, Iğdır, Kahramanmaraş, Karabük, Karaman, Kars, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Neşehir, Niğde, Ordu, Osmaniye, Rize, Sakarya, Samsun, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Uşak, Van, Yalova, Yozgat, Zonguldak olmak üzere toplam 66 farklı ilde programlı teftiş faaliyeti yürütülmüştür.

6. Teftişe Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler

Programlı teftiş kapsamında metal sektörü içerisinde 63 farklı NACE kodu ve faaliyet alanına sahip işyerinde teftişler yürütülmüştür. Teftiş programlarındaki işyerlerine ait NACE kodları ve faaliyet alanı bilgisi aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 1.1 - Programlı teftiş yapılan işyerlerinin NACE kodları ve faaliyet alanları

NACE	Faaliyet
2410	Ana demir ve çelik ürünleri ile ferro alaşımların imalatı
2420	Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı
2432	Dar şeritlerin soğuk haddelenmesi
2433	Soğuk şekillendirme veya katlama
2434	Tellerin soğuk çekilmesi
2442	Alüminyum üretimi
2445	Demir dışı diğer metallerin üretimi
2451	Demir döküm
2452	Çelik dökümü
2453	Hafif metallerin dökümü
2454	Diğer demir dışı metallerin dökümü
2511	Metal yapı ve yapı parçaları imalatı
2512	Metalden kapı ve pencere imalatı
2521	Merkezi ısıtma radyatörleri (elektrikli radyatörler hariç) ve sıcak su kazanları (boylerleri) imalatı
2529	Metalden diğer tank, rezervuar ve konteynerler imalatı
2530	Buhar jeneratörü imalatı, merkezi ısıtma sıcak su kazanları (boylerleri) hariç
2550	Metallerin dövülmesi, preslenmesi, baskılanması ve yuvarlanması; toz metalürjisi
2561	Metallerin işlenmesi ve kaplanması
2562	Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi
2571	Çatal-bıçak takımları ve diğer kesici aletlerin imalatı
2572	Kilit ve menteşe imalatı
2573	El aletleri, takım tezgahı uçları, testere ağızları vb. imalatı
2592	Metalden hafif paketleme malzemeleri imalatı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

2593	Tel ürünleri, zincir ve yayların imalatı
2594	Bağlantı malzemelerinin ve vida makinesi ürünlerinin imalatı
2599	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı
2611	Elektronik bileşenlerin imalatı
2651	Ölçme, test ve seyrüsefer amaçlı alet ve cihazların imalatı
2711	Elektrik motorlarının, jeneratörlerin ve transformatörlerin imalatı
2712	Elektrik dağıtım ve kontrol cihazları imalatı
2720	Akümülatör ve pil imalatı
2732	Diğer elektronik ve elektrik telleri ve kablolarının imalatı
2733	Kablolamada kullanılan gereçlerin imalatı
2740	Elektrikli aydınlatma ekipmanlarının imalatı
2751	Elektrikli ev aletlerinin imalatı
2752	Elektriksiz ev aletlerinin imalatı
2790	Diğer elektrikli ekipmanların imalatı
2812	Akışkan gücü ile çalışan ekipmanların imalatı
2813	Diğer pompaların ve kompresörlerin imalatı
2814	Diğer musluk ve valf/vana imalatı
2815	Rulman, dişli/dişli takımı, şanzıman ve tahrik elemanlarının imalatı
2821	Fırın, ocak (sanayi ocakları) ve brülör (ocak ateşleyicileri) imalatı
2822	Kaldırma ve taşıma ekipmanları imalatı
2824	Motorlu veya pnömatik (hava basınçlı) el aletlerinin imalatı
2825	Soğutma ve havalandırma donanımlarının imalatı, evde kullanılanlar hariç
2829	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer genel amaçlı makinelerin imalatı
2830	Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı
2841	Metal işleme makinelerinin imalatı
2849	Diğer takım tezgahlarının imalatı
2891	Metalürji makineleri imalatı
2892	Maden, taş ocağı ve inşaat makineleri imalatı
2893	Gıda, içecek ve tütün işleme makineleri imalatı
2894	Tekstil, giyim eşyası ve deri üretiminde kullanılan makinelerin imalatı
2896	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer özel amaçlı makinelerin imalatı
2899	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer özel amaçlı makinelerin imalatı
2910	Motorlu kara taşıtlarının imalatı
2920	Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı
2932	Motorlu kara taşıtları için diğer parça ve aksesuarların imalatı
3101	Büro ve mağaza mobilyaları imalatı
3109	Diğer mobilyaların imalatı
3312	Makinelerin onarımı
4322	Sihhi tesisat, ısıtma ve iklimlendirme tesisatı
9522	Evde kullanılan cihazlar ile ev ve bahçe gereçlerinin onarımı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

II. BÖLÜM: TEFTİŞİN TANIMI

1. Gerekçe

Metal sektöründe faaliyet gösteren işyerleri çalışma şartları, çalışma ortamı, kullanılan ekipmanlar gibi nedenler ile iş sağlığı ve güvenliği risklerinin yoğun olduğu işyerleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. İş sağlığı ve güvenliği risklerinin oldukça fazla olduğu metal sektöründe çalışanlar sıklıkla iş kazalarına ya da meslek hastalıklarına maruz kalabilmektedirler. Meslek hastalıkları ve iş kazaları çalışanlar ve yakınlarının yaşadığı kayıpların yanında ülke ekonomisine getirdiği maddi kayıplar açısından da ayrı bir öneme sahiptir. Metal sektöründe çalışanların sektörel riskler sonucunda meydana gelen meslek hastalığı veya iş kazası sonucunda vücut bütünlüklerinin bozulması, yaralanmaları, hayatlarını kaybetmeleri sosyo-ekonomik açıdan onarılamaz hasarlar meydana getirebilmektedir. Bu tür olumsuzluklar metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin eksikliklerin tespit edilmesi ve ortadan kaldırılması, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün çalışanlara ve işverenlere aktarılması, metal sektöründe faaliyet gösteren işletmelere özgü risklerin belirlenip bertaraf edilmesi ile ortadan kaldırılabilecektir. Metal sektörü günümüz dünyasında ve ülkemizde önemli bir konumdadır. Metaller ve metallerden üretilmiş olan ana ve ara ürünlerin çok geniş bir kullanım alanı bulunmaktadır. Metal sektörü, iş gücü ve yarattığı ekonominin büyüklüğü bakımından ülkemizin en önde gelen sektörleri arasında yer almaktadır. Sektörde çalışan sayısının fazlalığı, kullanılan iş ekipmanları ve gereçlerin barındırdığı tehlikeler, sektörel riskler ve metal işyerlerinde meydana gelen iş kazalarının yoğunluğu gibi etkenler düşünüldüğünde metal işyerlerinde yapılan iş sağlığı ve güvenliği teftişlerinin çalışanlara ve ülke ekonomisine katkısı yadsınamaz bir gerçektir.

2. Yöntem

30.12.2020 tarih 2960544 sayılı Bakan Oluru ile uygulamaya konulan “2021 Yılı Metal Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca hazırlanan uygulama esasları doğrultusunda;

- İş ekipmanlarında sağlık ve güvenlik
- Kimyasal maddelerle çalışmalarda sağlık ve güvenlik
- Yangın, parlama, patlama

Ayrıca;

- 2015/4 Sayılı Genelgesi eki İş Teftişi Rehberi'nin Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm 3.6'da belirtilen; iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli, risk değerlendirmesi, çalışan temsilcisi, iş sağlığı ve güvenliği kurulu,
- Kayıt dışı istihdam, yabancı çalışanlar, çocuk işçiler, eşitlik ilkesi, korumalı işyerleri, konularını içerecek şekilde sektöre özel olarak belirlenen teftiş konuları denetlenmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Denetimlerde aşağıda belirtilen yöntem izlenmiştir.

1. İş sağlığı ve güvenliği bilincinin artırılması amacıyla bilgilendirici ve rehberlik edici bir yaklaşım benimsenerek iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları konusunda bilgilendirme çalışmaları yapılması,
2. İşveren ve çalışanların çalışma hayatı ile ilgili mevzuat ve özellikle 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda belirtilen yükümlülükleri hakkında bilgilendirilmesi,
3. İşyerinde yapılan teftişte belirlenen riskler doğrultusunda mevzuata aykırılıkların belirlenmesi, teftiş sırasında giderilebilecek mevzuata aykırılıkların giderilmesi,
4. Çalışanlar için hayati tehlike oluşturan husus/hususlar tespit edilmesi durumunda 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 25. maddesi ve İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik'in 7. ve 11. maddeleri gereği işlem yapılması,
5. İşyerinde belirlenen işin durdurulmasına gerekçe olan mevzuata aykırılıkların dışında kalan diğer mevzuata aykırılıkların tebliğ edilmesi ve giderilmesi için 2015/4 Sayılı İş Teftişi Rehberi Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm 9. Husus Madde 1.15'te belirtilen Ek İSG-13'e uygun olarak belirli bir süre verilmesi,
6. Verilen süre sonunda tebliğ edilen mevzuata aykırılıkların kontrol edilmesi; giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için idari para cezası uygulanması,
7. Programlı teftiş kapsamında yazılan raporların incelenerek 2015/4 Sayılı İş Teftişi Rehberi'ne uygun olarak genel değerlendirme raporunun yazılması, aşamalarının uygulanması öngörülmüştür.

Ayrıca işyerlerinde Covid-19 salgınının olumsuz etkilerine ilişkin Bakanlığımızın bu konu özelinde yayınlamış olduğu dokümanlar paylaşılmış olup çalışanlara ve işverenlere bilgilendirme yapılmıştır. İşyerlerinde salgın konusunda gerekli önlemlerin alınıp alınmadığı da teftiş programı kapsamında denetlenmiştir.

3. İşyerlerinin Seçim Kriterleri

Çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorunların değerlendirilmesi, mevcut verilere göre mevzuata aykırılığın fazla olabileceği sektörlerin ve faaliyet alanlarının ortaya koyulması, önceliklendirilmesi, bu öncelikler kapsamında 2021 yılında yürütülecek iş sağlığı ve güvenliği programlı teftişlerinin belirlenmesi ve planlanması amacıyla geçmişe dönük teftiş ve işyeri veri tabanları incelenmiştir. İşyeri seçimleri yapılırken işyerlerinin tehlike sınıfları, çalışan sayıları, geçmiş dönem iş kazası istatistikleri, iş sağlığı ve güvenliği riskleri gibi kriterler ön planda tutulmuştur. Tüm bu veriler kullanılarak belirlenen işyerleri, son yıllarda teftiş görüp görmediği de iş teftiş otomasyon sistemi üzerinden kontrol edilerek seçilmeye çalışılmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

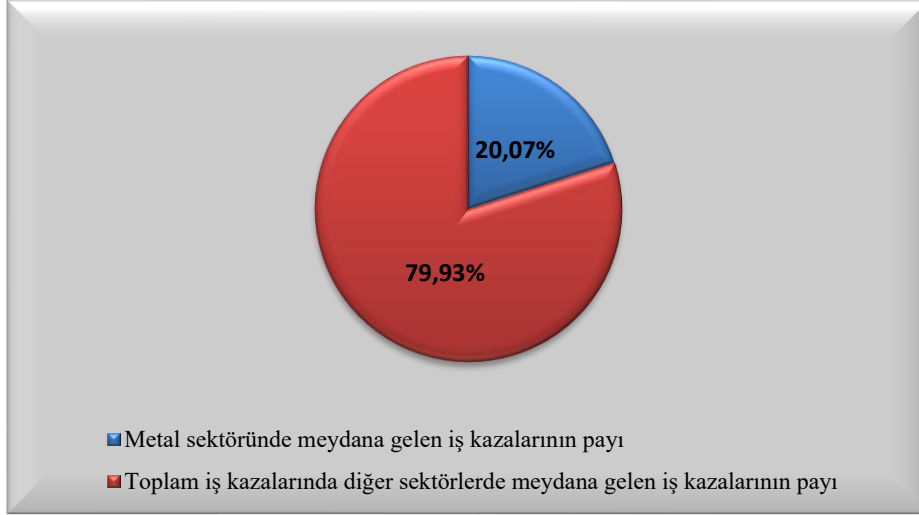
Sosyal Güvenlik Kurumu'nun yayınladığı 2020 yılı istatistikleri incelendiğinde 2020 yılı içerisinde tüm sektörlerde meydana iş kazalarının toplamının 384.262 adet olduğu, metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde meydana gelen iş kazalarının toplamının ise 77.155 adet olduğu anlaşılmaktadır. Bu veriler değerlendirildiğinde 2020 yılında metal sektöründe meydana gelen iş kazası sayısının 2020 yılında meydana gelen tüm iş kazaları içerisinde %20,07 gibi önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu 2020 yılı istatistiklerine göre 2020 yılı içerisinde meydana gelen toplam meslek hastalığı sayısının 908 adet olduğu, metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde meydana gelen meslek hastalığı sayısının ise 191 adet olduğu anlaşılmaktadır. 2020 yılında metal sektöründe meydana gelen meslek hastalıkları sayısının ise toplam meslek hastalıkları sayısı içerisinde %7,23 gibi önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2.1 - Sosyal Güvenlik Kurumu 2020 yılı verilerine göre metal sanayi sektöründe meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıkları sayıları

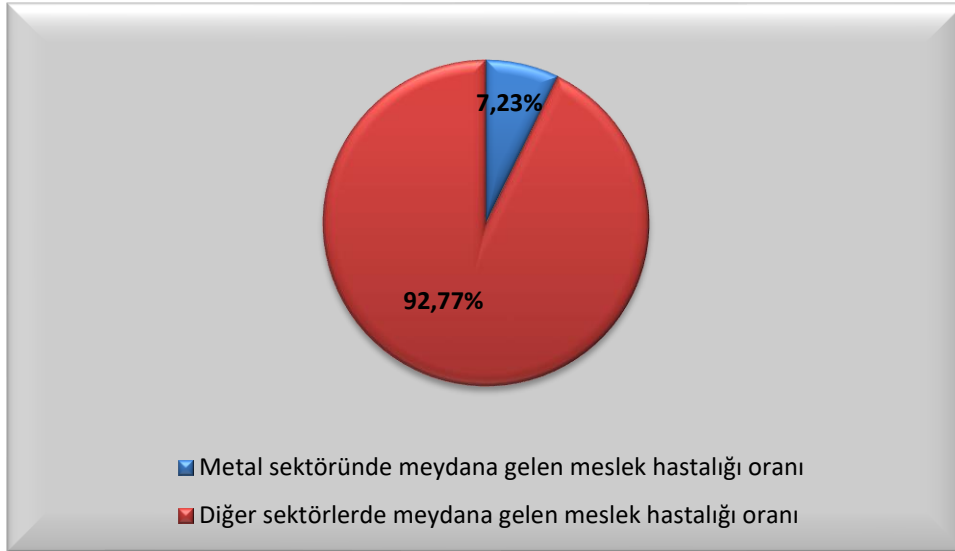
(NACE kodu) Ekonomik faaliyet sınıflaması	İş kazası sayıları	Meslek hastalığı sayısı
(24) Ana metal sanayi	15.780	48
(25) Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	22.765	44
(26) Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1.213	1
(27) Elektrikli teçhizat imalatı	8.716	25
(28) Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	10.062	13
(29) Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	10.838	38
(30) Diğer ulaşım araçlarının imalatı	7.816	22
Metal sanayi sektörü toplam	77.190	191
Tüm sektörler toplam	384.605	908

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 2.1 - Sosyal Güvenlik Kurumu 2020 yılı verilerine göre metal sektöründe yaşanan iş kazalarının toplam iş kazaları içerisindeki oranı.

Şekil 2.2 - Sosyal Güvenlik Kurumu 2020 yılı verilerine göre metal sektöründe yaşanan meslek hastalıklarının toplam meslek hastalıkları içerisindeki oranı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Tablo 2.2 - Sosyal Güvenlik Kurumu 2020 yılı verilerine göre metal sanayi sektöründe meydana gelen iş kazasına bağlı ölüm sayısının faaliyet alanına göre dağılımı

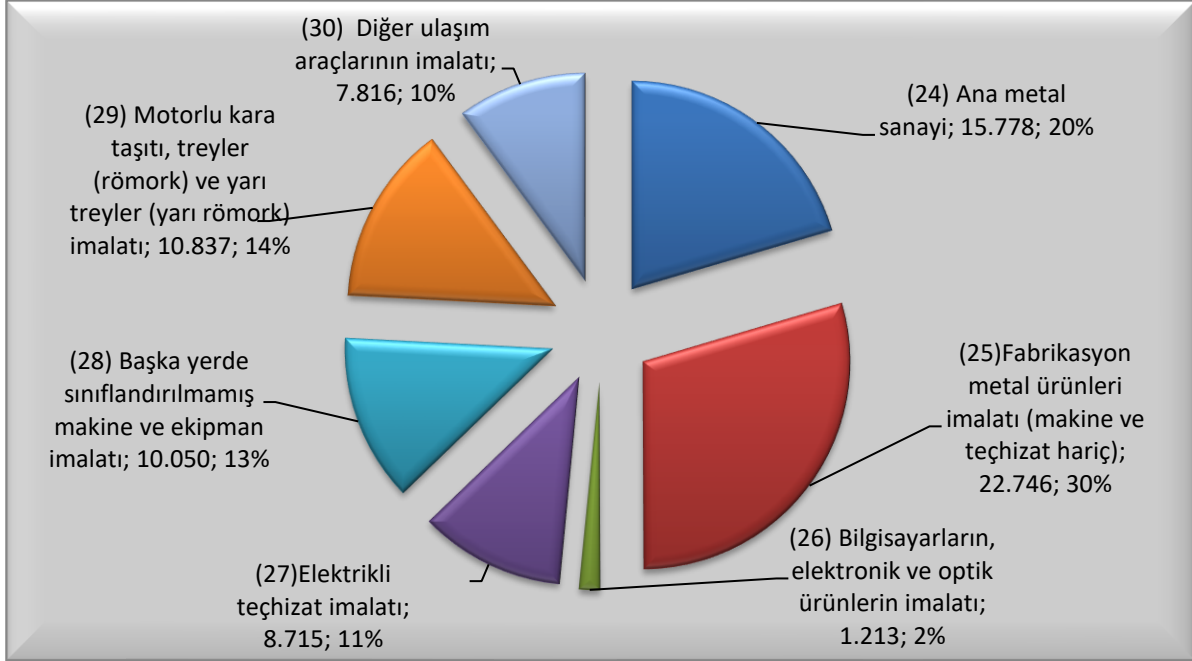
(NACE kodu) Ekonomik faaliyet sınıflaması	İş kazası sonucu ölüm sayısı
(24) Ana metal sanayi	32
(25) Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	20
(26) Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	2
(27) Elektrikli teçhizat imalatı	13
(28) Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	9
(29) Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	5
(30) Diğer ulaşım araçlarının imalatı	8
Metal sektörü toplam	89
Tüm sektörler toplam	1231

2020 yılı içerisinde metal sektöründe meydana gelen iş kazaları sonucu ölüm sayıları incelendiğinde metal sektöründe meydana gelen ölüm sayısı tüm sektörlerin toplamı içerisinde % 7,22 gibi önemli bir orana sahip olduğu görülmektedir.

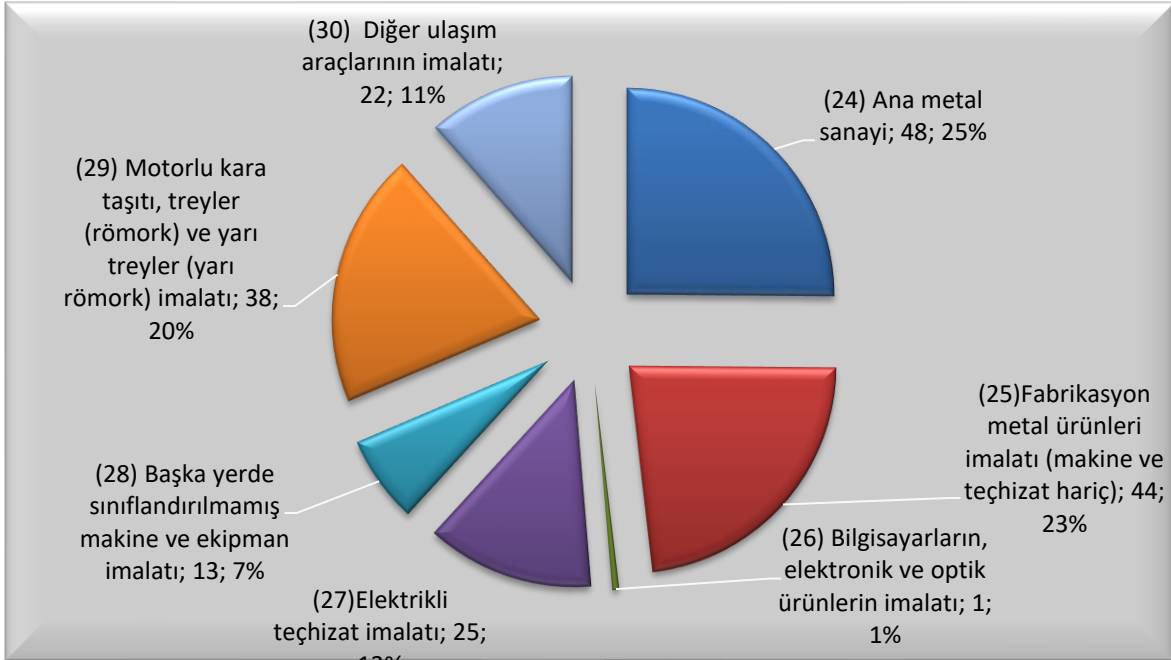

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 2.3 - 2020 yılında metal sektörü iş kollarında meydana gelen iş kazalarının sayıları ve yüzdesel dağılımı

Şekil 2.4 - 2020 yılında metal sektörü iş kollarında meydana gelen meslek hastalığı sayıları ve yüzdesel dağılımı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

4. Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları

Sosyal Güvenlik Kurumu'na ait elektronik veri tabanından seçilen işyerleri NACE kodlarına göre sınıflandırılmış ve Bakanlığımızın elektronik doküman yönetim sistemindeki "Sendika Yetki" bölümünden çalışan sayısı dikkate alınarak İTOS (İş Teftiş Otomasyon Sistemi) üzerinden programa alınarak işyerlerinin seçimi yapılmıştır.

5. Faaliyet Alanı Bilgileri

Metal Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamına alınan işyerlerinin nace kodu ve ekonomik faaliyet alan sınıflaması tabloda görülmektedir.

Tablo 2.3 - Programlı teftiş kapsamına alınan işyerlerinin NACE kodu ve ekonomik faaliyet alanı sınıflaması

(NACE kodu)	Ekonomik faaliyet sınıflaması
24	Ana metal sanayi
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)
26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı
27	Elektrikli teçhizat imalatı
28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı
29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı
30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı

Programlı teftiş toplam 6.248 işyerinde Adana, Afyonkarahisar, Aksaray, Amasya, Ankara, Antalya, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bilecik, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Düzce, Edirne, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hatay, Iğdır, Isparta, Iğdır, Kahramanmaraş, Karabük, Karaman, Kars, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Neşehir, Niğde, Ordu, Osmaniye, Rize, Sakarya, Samsun, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Uşak, Van, Yalova, Yozgat, Zonguldak olmak üzere toplam 66 farklı ilde gerçekleştirilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5.1. Üretim Metodları - Akış Şeması

Metal sektöründe birçok alt faaliyet alanları mevcut olup bu faaliyetlere ait çok sayıda üretim yöntemleri bulunmaktadır. Bu bölümde temel üretim faaliyetlerine dair özet bilgilere yer verilmiştir.

Metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde yürütülen üretimlerde kullanılan temel yöntemler;

❖ Döküm

- Hassas döküm
- Sürekli döküm
- Savurma döküm
- Santrifüj döküm
- Kokil döküm
- Basınçlı döküm
- Alçı döküm
- Kum döküm
- Diğer döküm çeşitleri

❖ Plastik şekil verme

- Haddelme
- Dövme
- Ekstrüzyon
- Çekme
- Kesme
- Bükme/Kıvrırma
- Derin çekme
- Gerdirme

❖ Talaşlı imalat

- Torna
- Freze
- Planya
- Delme
- Vargelleme
- Taşlama

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

❖ Isıl işlemler

- Temperleme
- Sertleştirme
- Gerilim giderme
- Hidrojen tavlama
- Normalizasyon
- Oksidasyon
- Karbonitrasyon
- Islah
- Diğer metodlar

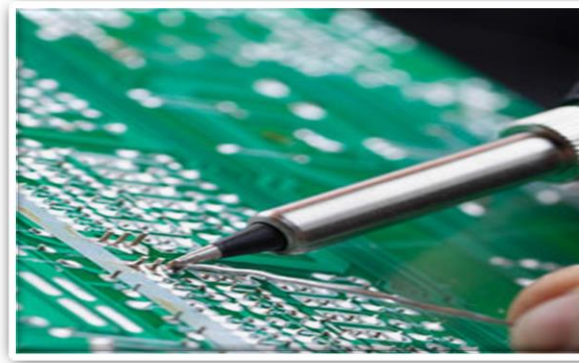
❖ Kaynak

- Elektrik ark kaynağı
- Oksi-gaz kaynağı
- Elektrik direnç kaynağı
- Özlü telle ark kaynağı
- Oksiasetilen kaynağı
- Gazaltı kaynağı
- Tozaltı kaynağı
- Diğer kaynak metodları

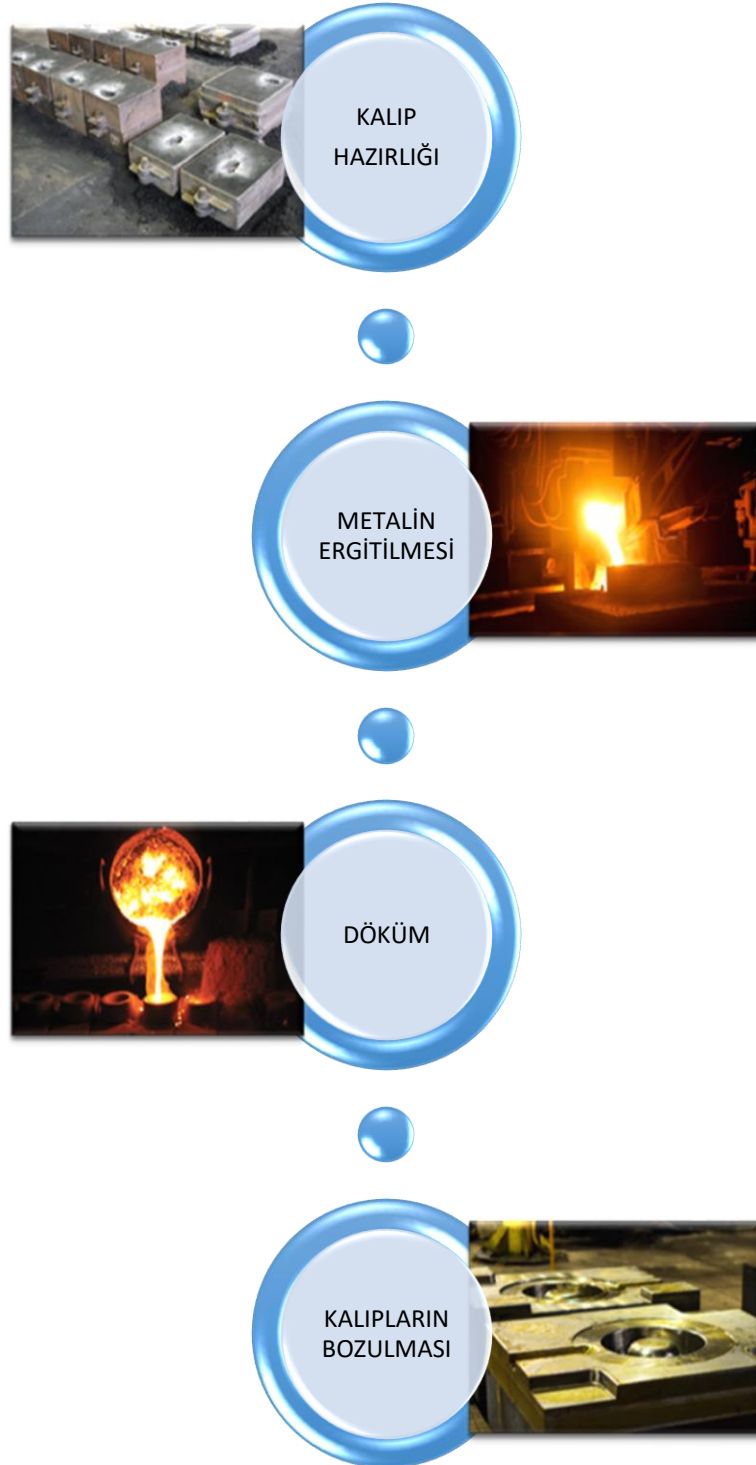
❖ Lehim

- Kalay lehimi
- Sac lehimi
- Elektronik devre lehimi
- Diğer lehim metodları

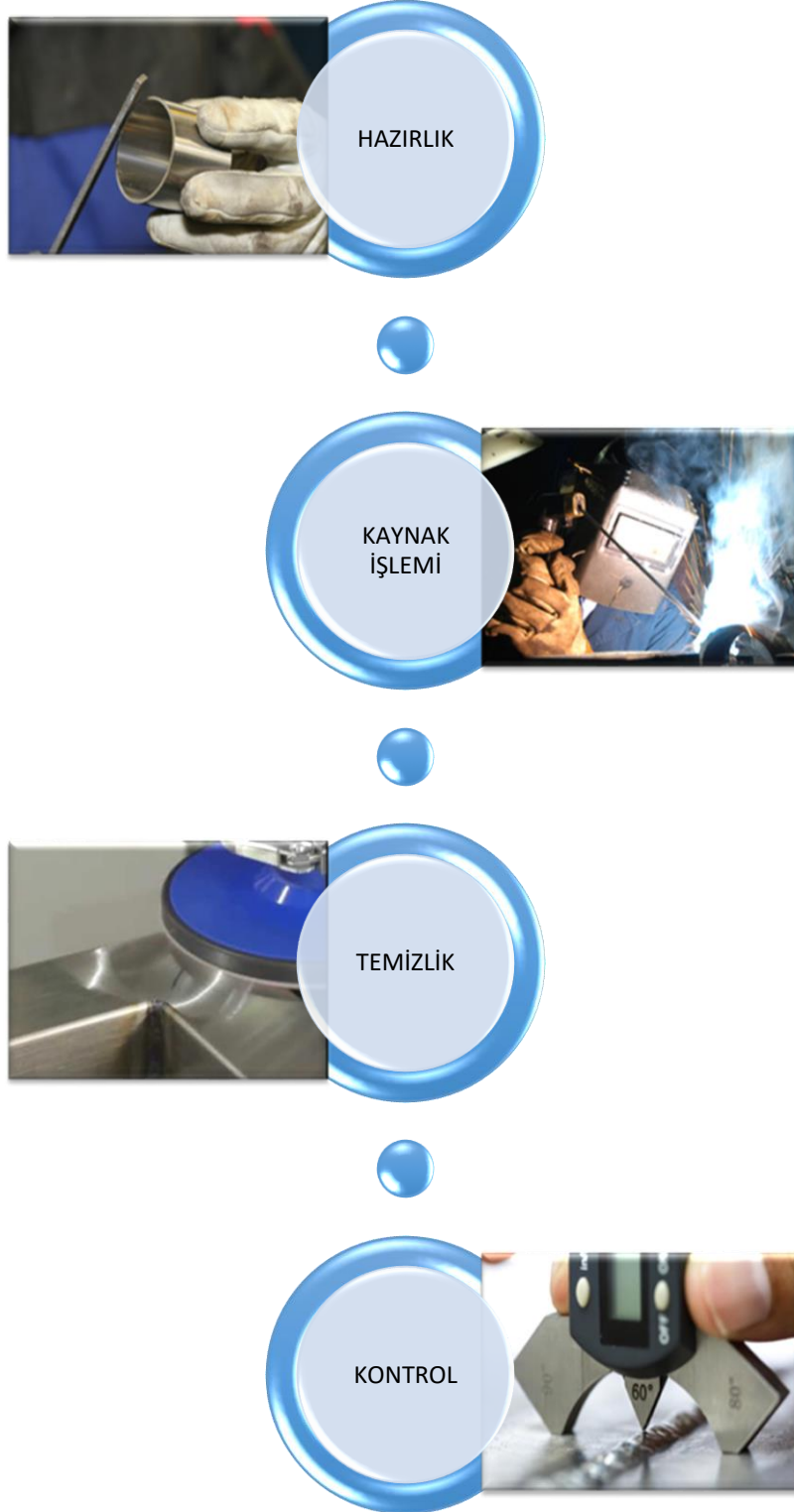
T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 2.5 - Döküm faaliyeti basit iş akış şeması

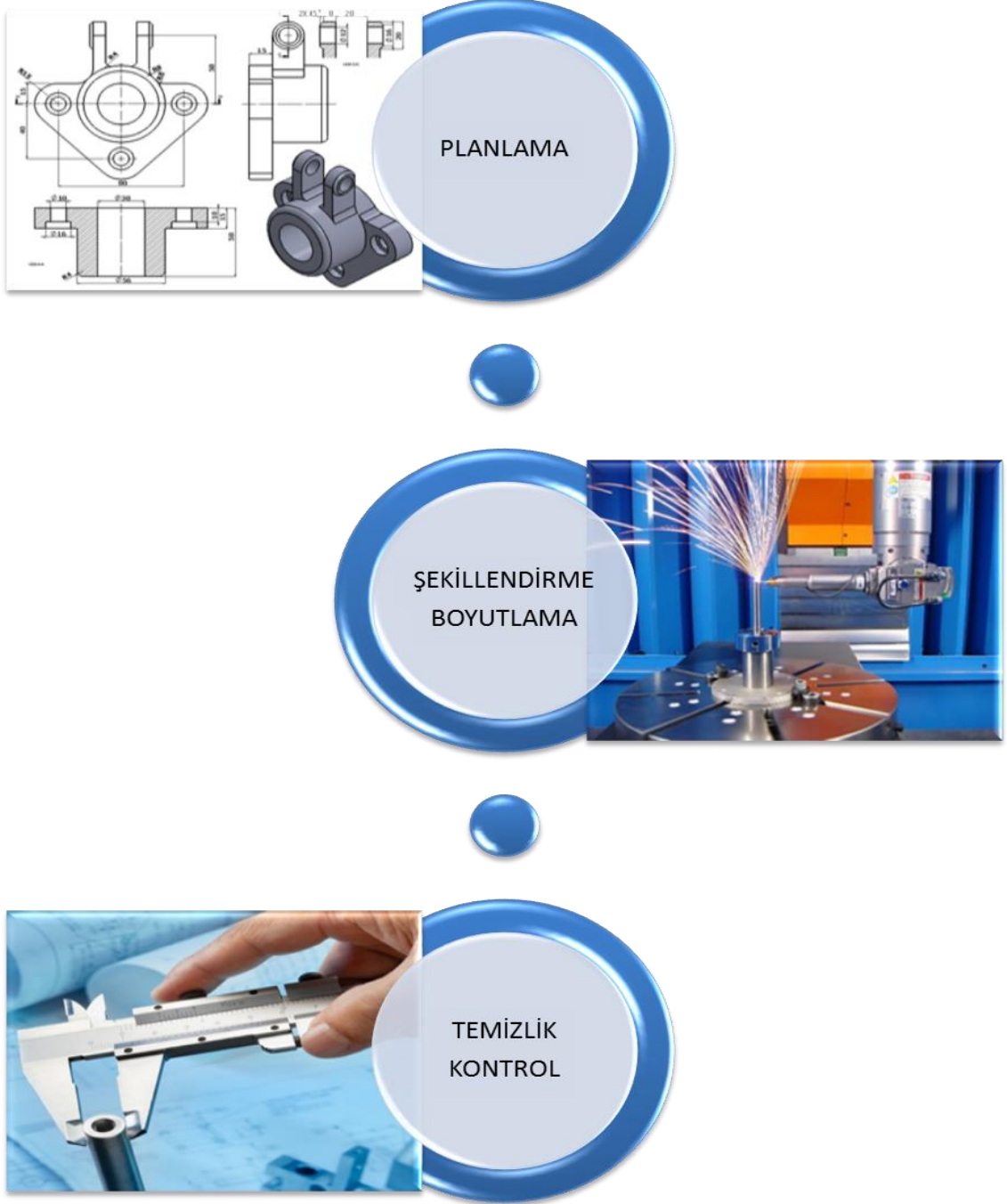
T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 2.6 - Kaynak faaliyeti basit iş akış şeması

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 2.7 - Şekillendirme-boyutlama faaliyeti basit iş akış şeması

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5.2. Yapılan İşler

Programlı teftiş kapsamında iş sağlığı ve güvenliği bakımından teftişi yapılan işyerlerinde ağırlıklı olarak ana metal sanayii, metalden mamül imalatı, makine parça imalatı, profil, boru ve bağlantı elemanları imalatı, araç yedek parça imalatı, elektrikli ev aletleri imalatı, yapı iskeleleri ve parçaları imalatı, demir doğrama imalatı, alüminyum profil imalatı, demir döküm, metalden kapı pencere imalatı, sanayi makineleri ve makine parça imalatı faaliyetlerinin yürütüldüğü tespit edilmiştir.

5.3. Kullanılan İş Ekipmanları

Programlı teftiş kapsamında teftişi yapılan işyerlerinde yoğun olarak kullanılan iş ekipmanları Tablo 2.4’de özetlenmiştir.

Tablo 2.4 - Metal Sektöründe Yoğun Olarak Kullanılan İş Ekipmanları

No	Ekipman türü	No	Ekipman türü
1	Abkant Pres	32	Seyyar Zımpara Taşı
2	Hidrolik Pres	33	Argon Kaynak Makinesi
3	Eksantrik Pres	34	Punta Kaynak Makinesi
4	Punch Pres	35	Elektrik Kaynak Transformatörü
5	Kremayerli Kollu Pres	36	Oksijen Kaynak Makinesi
6	Lazer Kesim	37	Oksijen Kesme Makinesi
7	Giyotin Makas	38	Boya Pompaları
8	Plazma Kesim	39	Köprü Vinç
9	Şerit Testere	40	Pergel Vinç
10	Daire Testere	41	Monoray Vinç
11	Kombine Makas	42	Ceraskal
12	Profil Bükme	43	Hava Tankı
13	Sütunlu Matkap	44	Jeneratör
14	Universal Torna	45	Hidrolik Boru Bükme Makinesi
15	Cnc Torna, Freze, İşleme Merkezleri (Dik, Yatay)	46	Sac Makası
16	Seyyar Taşlama	47	El Aletleri
17	Jet Taşlama	48	Zımba Teli Çakma Tabancası
18	Kaplama Banyoları	49	Hidrolik İstif Makinesi
19	Kaplama Redresörleri	50	Manipülator
20	Durulama Banyoları	51	Çemberleme Makinesi
21	Yağ Alma Banyoları	52	Gömlek Kesim Makinesi
22	Hava Kompresörleri	53	Kurutma Makinesi

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

23	Forklift	54	Honlama Makinesi
24	Transpalet	55	Silindirik Rektifiye Tezgahı
25	Freze Makinesi	56	CNC Puntasız Taşlama Tezgahı
26	Radyal Matkap	57	Cebri Havalandırma Makinesi
27	Sac Yuvarlama Silindiri	58	Bileme Makinesi
28	Manyetik Masa Matkabı	59	Perçin Makinesi
29	Sabit Zımpara Makinesi	60	Kumlama Makinesi
30	Döküm Ocakları	61	Toz Boyama Kabinleri
31	Döküm Potaları	62	Boya Kurutma Fırınları

5.4. Kullanılan Kimyasallar

Programlı teftiş kapsamında teftişi yapılan işyerlerinde yoğun olarak kullanılan kimyasal maddeler Tablo 2.5’de özetlenmiştir.

Tablo 2.5 - Kimyasallar listesi

No	Kimyasal türü	No	Kimyasal türü
1	Krom VI	22	UV ışınlarından koruyucular
2	Krom 3	23	Optik beyazlaştırıcı
3	Nikel	24	Katalizörler
4	Çinko	25	Buhar Kesiciler
5	Alüminyum	26	Emaye Hammaddeleri
6	Çinko Fosfat	27	Teflon Hammaddeleri
7	Demir Fosfat	28	Oksijen
8	Mangan Fosfat	29	Hidroklorik Asit
9	Kromat	30	Asetilen
10	Fosfat	31	Karbondioksit
11	Alüminyum Kromat	32	LPG
12	Kurşun	33	Argon
13	Kalay	34	Helyum
14	Surfektanlar	35	Hidrojen
15	Islatıcılar	36	Doğalgaz
16	Kurutucular	37	Bor Yağı
17	Matlaştırıcılar	38	Toz Boya Pigmentleri
18	Kaymak kesici	39	Yaş Boya Pigmentleri
19	Çökme engelleyici	40	Tiner
20	Köpük kesiciler	41	Asetik Asit
21	Asit Buhar Önleyici	42	Fosforik Asit

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1. Hazırlık Aşaması

Teftiş hazırlık aşamasında “Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” kapsamında işyerlerinin sayıları, buldukları iller, çalışan sayıları, NACE kodları, sektörün barındırdığı riskler, işyeri tehlike sınıfları gibi kriterler belirlenerek teftiş edilecek işyerleri sınıflandırılmıştır. Teftiş programına alınan işyerlerinin sayı ve büyüklüklerine göre teftişlerde görevlendirilecek iş müfettişi sayısı belirlenmiştir. Metal sektöründe işyerlerinin analizi yapılarak ve geçmiş dönem teftişleri incelenerek Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca belirlenen uygulama esasları, teftişlerde uygulanmak üzere teftiş programında görevli tüm müfettişlere tebliğ edilmiştir.

2. Teftiş Aşaması

Metal Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi, 30.12.2020 tarih ve 2960544 sayılı Bakan Oluru ve 2021 Yılı Metal İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişine İlişkin Uygulama Esasları ile 2015/4 Sayılı Genelgesi eki İş Teftişi Rehberi doğrultusunda, tehlike kaynaklarının etkileşimi göz önünde bulundurularak, öncelikle aşağıdaki başlıklar dikkate alınarak teftişler gerçekleştirilmiştir.

- İş ekipmanlarında sağlık ve güvenlik
- Kimyasal maddelerle çalışmalarda sağlık ve güvenlik
- Yangın, parlama, patlama

Ayrıca Başkanlığımızca iş sağlığı ve güvenliği yönünden yürütülen tüm programlı teftişlerde olduğu gibi aşağıdaki konu başlıkları da ele alınmıştır:

- Kayıt dışı istihdam, yabancı çalışanlar, çocuk işçiler, eşitlik ilkesi, korumalı işyerleri,
- Teftiş Rehberi I. Kitap I. Kısım IV. Bölüm Madde 3.6’da yer alan hükümler:
  - a) İşyerinde görevli iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personelinin ad ve soyadları, mesleki formasyon ve belge numaraları,
  - b) İşyerinin risk değerlendirmesi ile ilgili olarak belge düzenlenme tarihi, belge sayfa sayısı ve imza sahiplerinin ad ve soyadları,
  - c) Çalışan temsilcisi/temsilcilerinin adı soyadı, işyerindeki görevi,
  - d) İş sağlığı ve güvenliği kurulu üyelerinin ad ve soyadları, görevleri, son toplantı tarihi,
  - e) İşyerinin özelliğine göre müfettişçe tutanakta değinilmesi gerekli görülen diğer hususlar.”

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

▪ Teftişlerde teftiş konuları ile birlikte Covid-19 salgınının olumsuz etkilerine ilişkin Bakanlığımızın bu konu özelinde yayınlamış olduğu dokümanlar da paylaşılarak bilgilendirme yapılması, işyerinde gereken önlemlerin alınıp alınmadığının denetlenmesi.

Yapılan denetimlerde tespit edilen mevzuata aykırılıklar konusunda işverenler ve ilgililer ayrıntılı olarak bilgilendirilmiştir.

Metal Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi 31.12.2021 tarihinde tamamlanmıştır.

3. İstatistikler

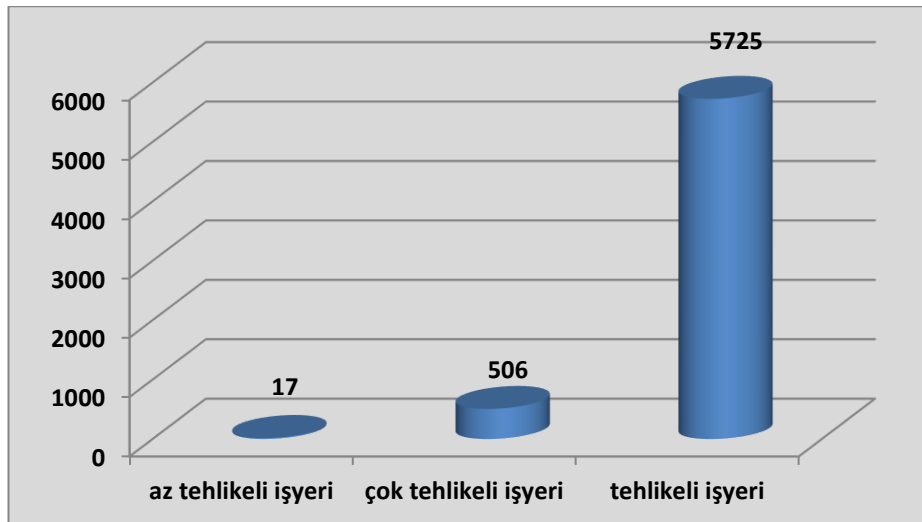
Metal Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 2021 yılı Ocak-Aralık ayları arasında yürütülen teftişlere ilişkin istatistikler;

- İşyeri istatistikleri,
- Çalışan sayısı istatistikleri
- Programlı teftişlerde tespit edilen mevzuata aykırılıklara ilişkin istatistikler
- Teftiş sonucu istatistikleri (noksan yok, idari para cezası, durdurma).

olarak sınıflandırılmıştır.

3.1. İşyeri İstatistikleri

Metal Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında teftişi gerçekleştirilen işyerlerinin 506 adedi çok tehlikeli sınıfta, 5.725 adedi tehlikeli sınıfta, 17 adedi az tehlikeli sınıftadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 3.1 - Teftiş alınan işyerlerinin tehlike sınıfına göre sayısal dağılımı

3.2. Çalışan Sayısı İstatistikleri

66 farklı ilde yürütülen programlı teftişte %15,60 oranla 39.782 kadın çalışan, %84,40 oranla 215.138 erkek çalışan olmak üzere toplam 254.952 çalışana ulaşılmıştır.

Şekil 3.2 - Ulaşılan çalışan sayısının sayısal dağılımı

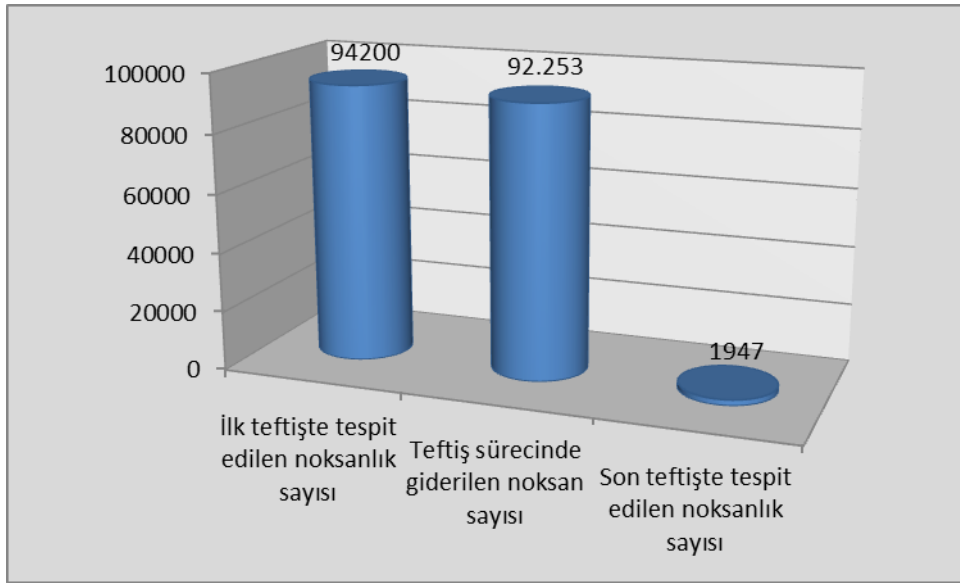
Şekil 3.3 - Ulaşılan çalışan sayısının cinsiyete göre yüzdesel dağılımı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.3. Programlı Teftişlerde Tespit Edilen Noksanlık İstatistikleri

2021 yılında Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 6.248 işyerinde gerçekleştirilen teftişlere ait istatistik verileri incelendiğinde; ilk teftişte tespit edilen mevzuata aykırı ve eksik husus sayısı 94.200 olduğu, teftiş sonucunda giderilen mevzuata aykırı ve eksik husus sayısının 92.253 olduğu, son teftişte giderilmediği tespit edilen ve mevzuata aykırı ve eksik husus sayısının 1.647 olduğu, son teftişte yeni tespit edilen mevzuata aykırı ve eksik husus sayısının 300 olduğu olduğu görülmüştür. Teftişler sonucunda idari para cezası uygulanan nosanlık sayısı 2.247 adettir.

Şekil 3.4 - Programlı teftişlerde tespit edilen noksanlıklara ilişkin bilgiler

Programlı teftişlerin ilk aşamasında tespit edilen toplam 94.200 noksanlığın ikinci aşama teftişlerde 92.253 adedinin giderildiği, 1.947 adedinin giderilmemiş olduğu tespit edilmiş olup tespit edilen noksan hususlar ile ilgili olarak %97,93 iyileşme oranına ulaşılmıştır. 300 adet noksanlık ise ikinci aşama teftişlerde yeni noksanlık olarak tespit edilmiş olduğundan herhangi bir iyileşme sağlanamamıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Tablo 3.1 - 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı

Kanun	Kanun Maddesi	Kanun Maddesinde Sözü Edilen Fiil	İlk Teftiş Tespit Edilen	Son Teftişte Kalan	Toplam Giderilen	Son Teftişte Yeni Tespit	Toplam İPC Uygulanan	İyileşme Durumu
4857	92/2	Çağrıldıkları zaman gelmemek, kolaylık göstermemek	0	0	0	8	8	%0
4857	96/1	İfade ve bilgilerine başvuru işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma	0	0	0	1	1	%0
4857	107/2	Teftişin sonuçlanmasını engellemek	0	0	0	1	1	%0
Toplam			0	0	0	10	10	%0

Tablo 3.2 - 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı

Kanun	Kanun Maddesi	Kanun Maddesinde Sözü Edilen Fiil	İlk Teftiş Tespit Edilen	Son Teftişte Kalan	Toplam Giderilen	Son Teftişte Yeni Tespit	Toplam İPC Uygulanan	İyileşme Durumu
5544	Ek-1/1	Meslekî yeterlilik belgesine sahip olmayan kişi çalıştırma	3	0	3	0	0	%100
Toplam			0	0	0	0	0	%100

Tablo 3.3 - 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı

Kanun	Kanun Maddesi	Kanun Maddesinde Sözü Edilen Fiil	İlk Teftiş Tespit Edilen	Son Teftişte Kalan	Toplam Giderilen	Son Teftişte Yeni Tespit	Toplam İPC Uygulanan	İyileşme Durumu
6735	22-1(İşçi)	Bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeksizin çalışan yabancı	1	1	0	0	1	%0

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

6735	22-1(İşveren)	Bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeksizin yabancı çalıştıran işveren	1	1	0	0	1	%0
6735	6-2(İşçi)	Çalışma izni olmaksızın çalışan yabancı	4	2	2	15	17	%10,52
6735	6-2(İşveren)	Çalışma izni olmaksızın yabancı çalıştıran işveren	5	3	2	16	19	%9,52
Toplam			11	7	4	31	38	%9,52

Tablo 3.4 - 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı

Kanun	Kanun Maddesi	İlk Teftiş Tespit Edilen	Son Teftişte Kalan	Toplam	Son Teftişte Yeni Tespit	Toplam İPC Uygulanan	İyileşme Durumu
				Giderilen			
6331	4/1-a	2.083	6	2.077	5	11	99,71%
6331	4/1-b	35	0	35	1	1	100,00%
6331	6/1-a	492	6	486	4	10	98,78%
6331	6/1-b	27	0	27	0	0	100,00%
6331	6/1-c	5	0	5	0	0	100,00%
6331	6/1-ç	27	0	27	0	0	100,00%
6331	6/1-d	1	0	1	0	0	100,00%
6331	8/1	3	0	3	0	0	100,00%
6331	8/6	3	0	3	0	0	100,00%
6331	10/1	309	2	307	1	3	99,35%
6331	10/4	636	25	611	10	35	96,07%
6331	11	785	32	753	15	47	95,92%
6331	12	14	0	14	0	0	100,00%
6331	14/1	90	0	90	0	0	100,00%
6331	15/1	158	1	157	0	1	99,37%
6331	15/2	36	0	36	0	0	100,00%
6331	16	24	0	24	0	0	100,00%

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

6331	17	353	22	331	10	32	93,77%
6331	18	6	0	6	0	0	100,00%
6331	20/1	607	1	606	1	2	99,84%
6331	20/2	1	0	1	0	0	100,00%
6331	22	70	0	70	0	0	100,00%
6331	30	88.421	1.545	86.576	212	1.757	97,91%
Toplam		94.186	1640	92.246	259	2.057	97,94%

Tablo 3.5 - 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmelikleri hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı

Kanun	Yönetmelik	İlk Teftişte Tespit Edilen	Son Teftişte Kalan Aykırılık	Toplam Giderilen Aykırılık	Son Teftişte Yeni Tespit Edilen Aykırılık	Toplam İPC Uygulanan Aykırılık	İyileşme Durumu
6331	Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	2	0	2	0	0	100,00%
6331	Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik	3.880	98	3.782	17	115	97,47%
6331	İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	49.107	939	48.168	97	1.036	98,09%
6331	İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	3.726	32	3.694	6	38	99,14%
6331	İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	13.715	281	13.434	37	318	97,95%
6331	İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	7.930	98	7.832	8	106	98,76%
6331	Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	4.831	51	4.780	22	73	98,94%
6331	Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	1.684	25	1.659	6	31	98,52%
6331	Tozla Mücadele Yönetmeliği	139	5	134	4	9	96,40%

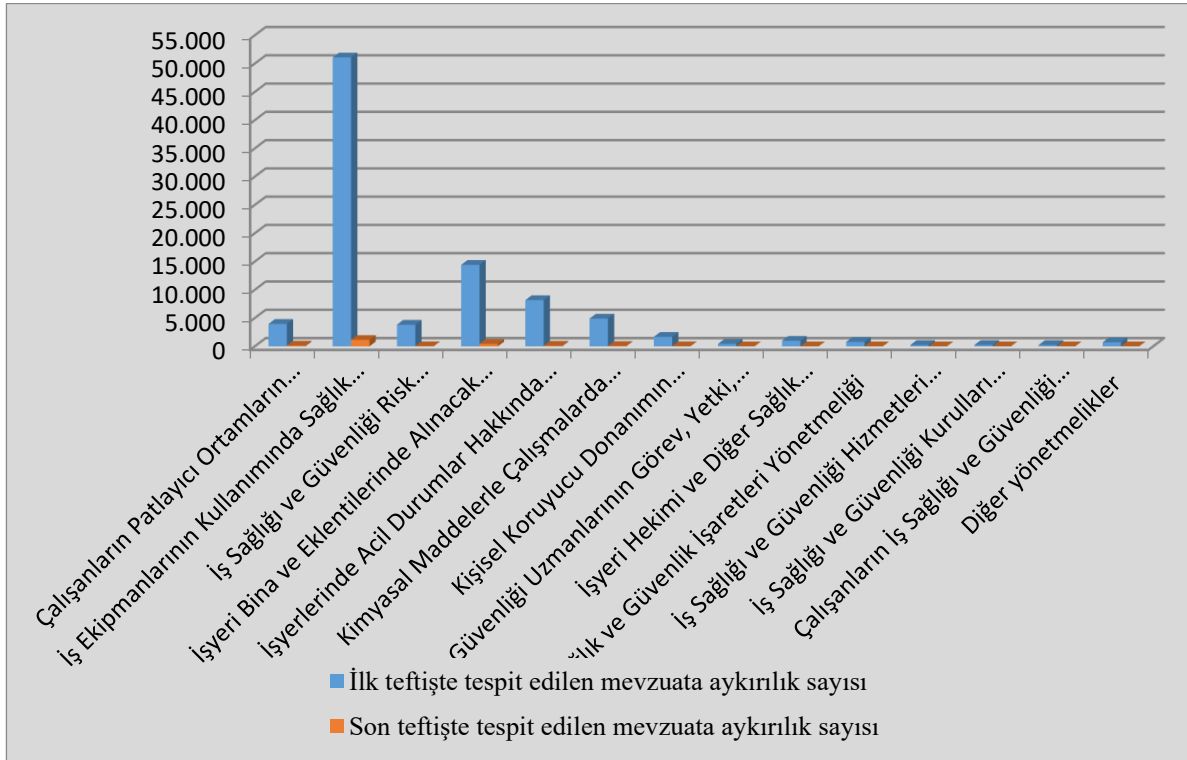
T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

6331	Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	233	0	233	1	1	100,00%
6331	İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	442	0	442	1	1	100,00%
6331	Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik	137	2	135	0	2	98,54%
6331	Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	154	6	148	7	13	96,10%
6331	Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	15	0	15	0	0	100,00%
6331	Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	2	0	2	0	0	100,00%
6331	Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği	1	0	1	0	0	100,00%
6331	Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik	8	0	8	0	0	100,00%
6331	Geçici veya Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik	38	0	38	0	0	100,00%
6331	İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik	98	2	96	0	2	97,96%
6331	İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği	240	1	239	0	1	99,58%
6331	İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	251	1	250	2	3	99,60%
6331	İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	988	1	987	2	3	99,90%
6331	Kanserojen Ve Mutajen Maddeler İle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	6	0	6	0	0	100,00%
6331	Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami 7.5 Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik	4	0	4	0	0	100,00%
6331	Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	784	3	781	2	5	99,62%

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

6331	Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik	6	0	6	0	0	100,00%
Toplam		88.421	1.545	86.876	212	1.757	98,25%

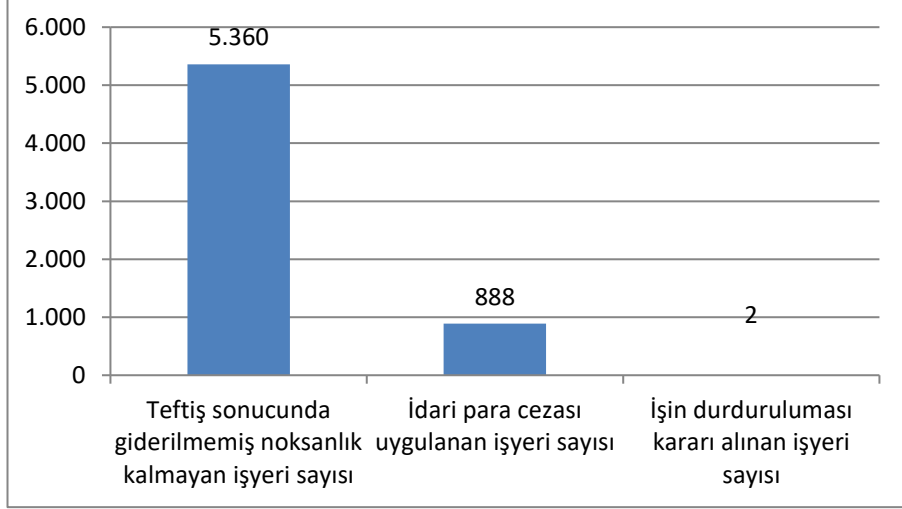
Şekil 3.5 - İşyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıkların yönetmelik bazlı ilk ve son tespit sayıları

4.4. Teftiş Sonucu İstatistikleri

2021 yılında Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 66 ilde, 6.248 işyerinde teftiş yapılmış, 5.360 işyerinde tespit edilen noksan hususlar giderilmiş, 888 işyerinde ise birinci aşama ve kontrol teftişleri sonucunda giderilmeyen noksan hususlar için idari para cezası uygulanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 3.6 - Programlı teftiş sonuçlarının sayısal dağılımı

Teftişler boyunca başta 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu olmak üzere, 4857 sayılı İş Kanunu, 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu ve 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu ile İlgili Düzenlemeler Hakkında Kanununa ilişkin toplam 94.200 aykırılık tespit edilmiştir. Tespit edilen aykırılıkların 92.253 adedi işverenlerce teftiş sürecinde giderilmiştir. Teftişler sonucunda toplam 1.947 adet mevzuata aykırılığın giderilmediği tespit edilerek yeni tespit edilen 300 adet mevzuata aykırılık tespit edilerek toplam 11.154.841 TL idari para cezası uygulanmıştır.

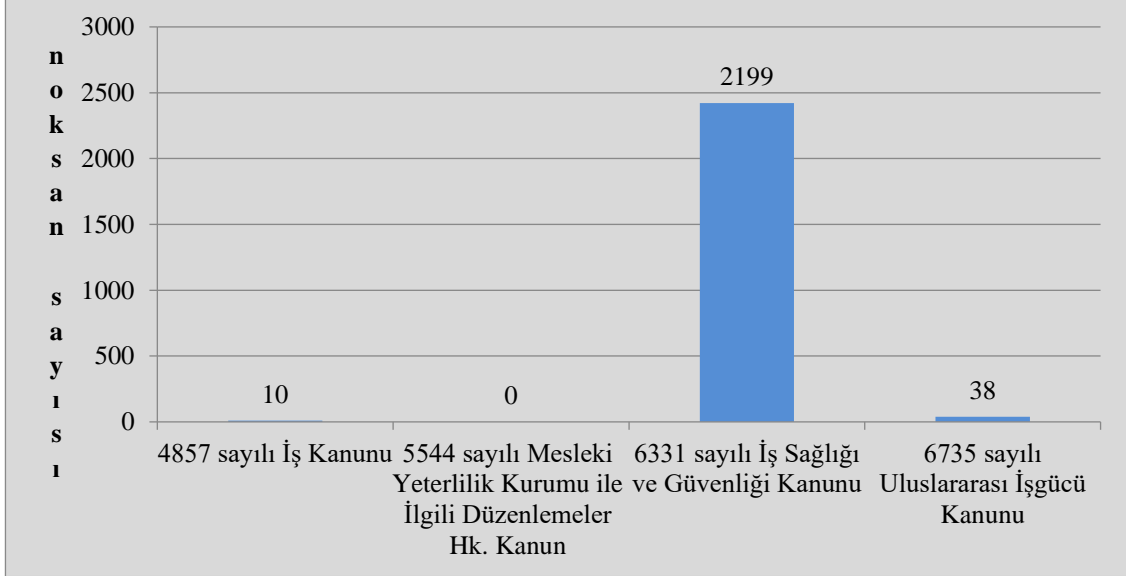
Tablo 3.6 - Kanunlara göre noksanlık sayısı ve idari para cezası miktarı dağılımı

Kanun No	İlk teftişte tespit edilen noksanlık sayısı	Son teftişte giderildiği tespit edilen noksanlık sayısı	Son teftişte giderilmediği tespit edilen noksanlık sayısı	Son teftişte tespit edilen yeni noksanlık sayısı	Uygulanan idari para cezası miktarı (TL)
4857	0	0	0	10	278.480
5544	3	3	0	0	0
6331	94.186	92.246	1940	259	10.244.141
6735	11	4	7	31	632.220
TOPLAM	94.200	92.253	1947	300	11.154.841

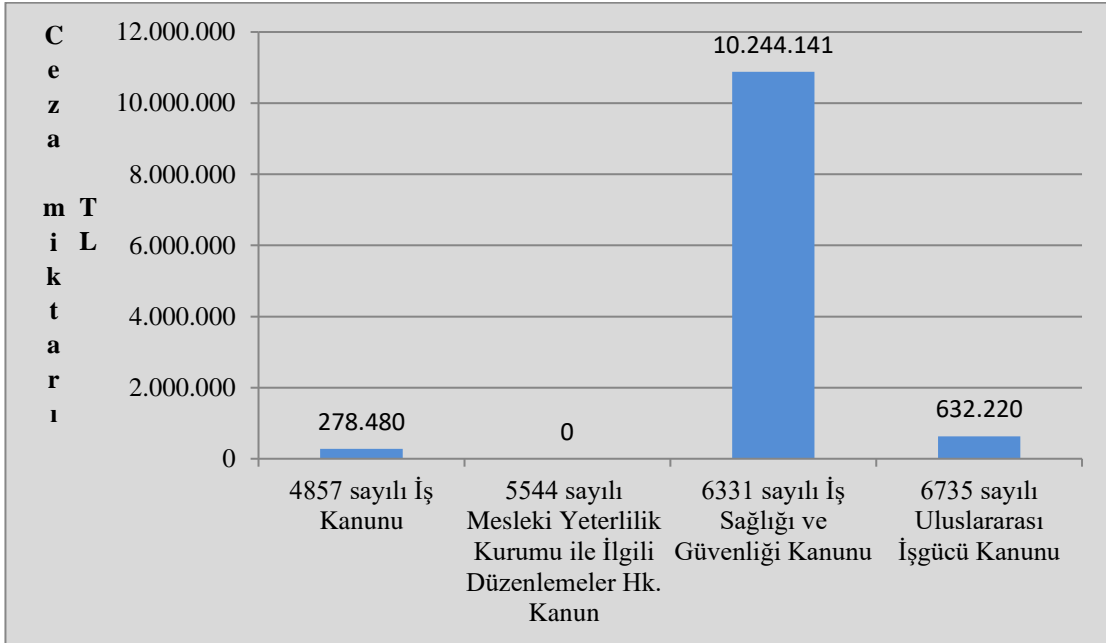
4857 sayılı İş Kanunu ile ilgili olarak toplam 10 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup söz konusu noksanlıklar ile ilgili 278.480 TL idari para cezası uygulanmıştır. 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu ile ilgili olarak toplam 38 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup söz konusu noksanlıklar ile ilgili 632.220 TL idari para cezası uygulanmıştır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ilgili olarak toplam 2.199 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup söz konusu noksanlıklar ile ilgili 10.244.141 TL idari para cezası uygulanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

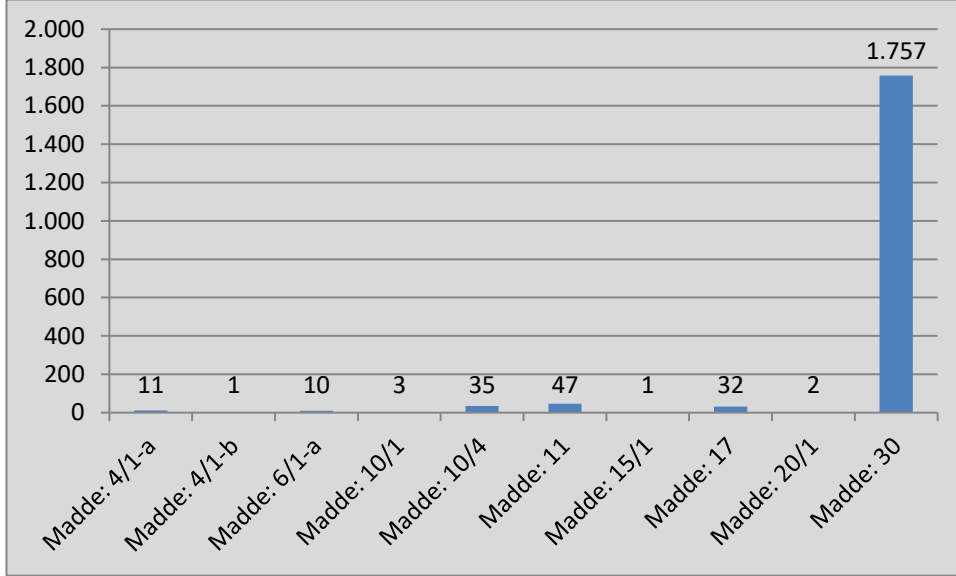
Şekil 3.7 Teftişler sonucunda idari para cezası uygulanan noksanlık sayılarının kanunlara göre dağılımı

Şekil 3.8 - Teftişler sonucunda uygulanan idari para ceza miktarlarının kanunlara göre dağılımı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 3.9 - 6331 sayılı Kanunun maddelerine göre idari para cezası uygulanan noksanlıkların sayısal dağılımı

Tablo 3.7 - 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu maddelerine göre idari para cezası dağılımı

Kanun	Kanun Maddesi	Uygulanan İdari Para Cezası TL
6331	Madde: 4/1-a	88.229
6331	Madde: 4/1-b	7.672
6331	Madde: 6/1-a	201.655
6331	Madde: 10/1	31.674
6331	Madde: 10/4	273.315
6331	Madde: 11	243.335
6331	Madde: 15/1	7.665
6331	Madde: 17	68.244
6331	Madde: 20/1	8.303
6331	Madde: 30	9.314.049
Toplam:		10.244.141

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR

2021 yılı Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 66 ilde faaliyet gösteren 6.248 işyerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden gerçekleştirilen programlı teftişlerde ilk aşamada tespit edilen mevzuata aykırı ve eksik husus sayısı 94.200 adet, teftişlerin sonucunda tamamlanan mevzuata aykırı ve eksik husus sayısı 92.253 adet, ikinci aşama teftişlerde giderilmediği tespit edilen mevzuata aykırı ve eksik husus sayısı 1.947 adet, ikinci aşama teftişlerde yeni tespit edilen mevzuata aykırı ve eksik husus sayısı 300 adettir.

İşyerlerinde teftişler sonucunda idari para cezası uygulanan toplam noksanlık sayısı 2.247 adettir. İdari para cezası uygulanan toplam mevzuata aykırı husus sayısının %97,53'ü 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili yönetmeliklerde belirtilen hükümlere aykırılıklardan oluşmaktadır.

Tespit edilen bu mevzuata aykırılıklar aşağıdaki başlıklar şeklinde gruplandırılmış ve her bir grupta en fazla tespit edilen mevzuata aykırılıkların neler olduğu açıklanmıştır.

İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Hükümlerine Aykırılıklar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmeliklere aykırılık sayıları incelendiğinde ilk aşama teftişlerde en fazla mevzuat aykırılığının tespit edildiği yönetmelik İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği'dir. Teftişler sonucunda tespit edilmiş olan toplam yönetmelik ihlalleri arasındaki payı %52,07'dir. İşyerlerinde yürütülen programlı teftişin ilk aşama teftişlerinde İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği ile ilgili toplam 49.107 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 48.168 adedi işverenlerce teftiş süresince tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişler sonucunda 939 adet noksanlığın giderilmediği tespit edilmiş olup ayrıca 97 adet yeni noksanlık tespiti yapılmıştır. Teftiş sonucunda İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği'nden toplam 1.036 mevzuata aykırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. Teftiş sonucunda işyerlerinde İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği ile ilgili tespit edilmiş olan mevzuata aykırılıklarda %97,89 oranında iyileşme sağlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk aşama teftişlerde tespit edilen mevzuata aykırılıklar incelendiğinde iş ekipmanlarının periyodik kontrol raporlarının olmaması, mevcut kontrol raporları ile ilgili uygunsuzluklar, kontrol raporlarının içerik ve şekil bakımından yönetmeliğe uygun olmaması, operasyon noktası koruyucusunun olmaması, kaldırma ve iletme ekipmanları noksanlıkları, talaş-parça fırlaması riski gibi mevzuata aykırılıklar ön plana çıkmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Teftişler süresince en fazla mevzuata aykırılığın İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği hükümleri ile ilgili çıkmasının en önemli sebepleri arasında metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde çok farklı tür ve sayıda iş ekipmanının bulunması, bu ekipmanların yoğun bir şekilde kullanılması, eski makinelerin kullanımının yaygınlığı, periyodik kontrol belgelerinin mevzuata uygun hazırlanmaması gibi faktörler yer almaktadır.

İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Hükümlerine Aykırılıklar

“2021 yılında Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişinde İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği’nden sonra en fazla mevzuata aykırılık tespit edilen yönetmelik %14,55 payla İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik’tir. İşyerlerinde yürütülen programlı teftişlerin ilk aşamasında İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik hükümleri ile ilgili toplam 13.752 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 13.434 adedi işverenlerce teftiş sürecinde tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişlerde 281 adet mevzuata aykırılığın giderilmediği tespit edilmiş olup ayrıca 37 adet yeni aykırılık tespiti yapılmıştır. Teftiş sonucunda toplam 318 mevzuata aykırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. Teftiş sonucunda işyerlerinde İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik ile ilgili tespit edilmiş olan mevzuata aykırılıklarda %97,69 oranında iyileşme sağlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk teftişlerde tespit edilen noksanlar incelendiğinde acil çıkış yollarındaki uygunsuzluklar, yangın ile ilgili önlemlerin eksikliği, kaçak akım rölesi olmaması gibi aykırılıkların sıklıkla tespit edildiği görülmektedir.

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik Hükümlerine Aykırılıklar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmelik hükümlerine aykırılık sayıları incelendiğinde İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik %8,4 pay ile 3. sırada yer almaktadır. İşyerlerinde yürütülen programlı teftişin ilk aşama teftişlerinde İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelikle ilgili toplam 7.930 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 7.832 adedi işverenlerce tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişlerde 98 adet noksanlığın giderilmediği tespit edilmiş olup ayrıca 8 adet yeni noksanlık tespiti yapılmıştır. Teftiş sonucunda toplam 106 mevzuata aykırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. Teftiş sonucunda işyerlerinde, İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik ile ilgili tespit edilmiş olan mevzuata aykırılıklarda %98.66 oranında iyileşme sağlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk teftişlerde tespit edilen noksanlar incelendiğinde acil durum planının olmaması, acil durum tatbikatı yapılmaması, çalışanların eğitim eksiklikleri, acil

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

durum planındaki dökümantasyon eksiklikleri, acil durum ekiplerinin belirlenmemesi-eksik olması, acil durumların olumsuz etkilerini önleyici-sınırlandırıcı önlemlerin alınmaması gibi mevzuata aykırılıkların sıklıkla tespit edildiği görülmektedir.

Teftişler süresince işyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik hükümleri ile ilgili kayda değer oranda noksanlık çıkmasının en önemli sebepleri arasında acil durum kavramının öneminin tam olarak kavranmaması, evrak üzerindeki acil durum plan ve prosedürlerinin fiziki ortama tatbik edilmemesi, işyerlerinin fiziki koşulları gibi faktörler yer almaktadır.

Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik Hükümlerine Aykırılıklar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmelik hükümlerine dair tespit edilen mevzuata aykırılık sayıları incelendiğinde Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik %5,14 pay ile 4. sırada yer almaktadır. İşyerlerinde yürütülen ilk aşama teftişlerde İşyerlerinde Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik hükümleri ile ilgili toplam 4.831 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu aykırılıklardan toplam 4.780 adedi işverenlerce teftiş sürecinde tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişlerde 51 adet noksanlığın giderilmediği tespit edilmiş olup ayrıca 22 adet yeni noksanlık tespiti yapılmıştır. Teftiş sonucunda toplam 73 mevzuata aykırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. Teftiş sonucunda işyerlerinde Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik ile ilgili mevzuata aykırılıklarda %98.17 iyileşme oranı sağlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk teftişlerde tespit edilen noksanlar incelendiğinde kimyasalların güvenli depolanmaması, çalışanların eğitim eksikliği, malzeme güvenlik bilgi formu eksikliği, maruziyet ölçümü, sağlık gözetimi, organizasyonel önlemlerin eksikliği gibi mevzuata aykırılıkların sıklıkla tespit edildiği görülmektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği Hükümlerine Aykırılıklar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmelik hükümlerine aykırılık sayıları incelendiğinde İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği %3,95 pay ile 5. sırada yer almaktadır. İşyerlerinde yürütülen programlı teftişin ilk aşama teftişlerinde İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği ile ilgili toplam 3.726 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 3.694 adedi işverenlerce tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişlerde 32 adet noksanlığın giderilmediği tespit edilmiş olup ayrıca 6 adet yeni noksanlık tespiti yapılmıştır. Teftiş sonucunda toplam 38 mevzuata aykırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. Teftiş sonucunda işyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmelik ile ilgili mevzuata aykırılıklarda %98.98 iyileşme oranı sağlanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk teftişlerde tespit edilen noksanlar incelendiğinde risk analizinin olmaması, risk analizinin eksik olması, risk analizinin güncel olmaması, risk analizi dokümantasyon eksiklikleri gibi noksanlıkların sıklıkla tespit edildiği görülmektedir.

Kişisel Koruyucu Donanımın İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik Hükümlerine Aykırılıklar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmelik hükümlerine aykırılık sayıları incelendiğinde Kişisel Koruyucu Donanımın İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik %1,79 pay ile 6. sırada yer almaktadır. İşyerlerinde yürütülen programlı teftişin ilk aşama teftişlerinde Kişisel Koruyucu Donanımın İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik ile ilgili toplam 1.684 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 1.659 adedi işverenlerce tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişlerde 25 adet noksanlığın giderilmediği tespit edilmiş olup ayrıca 6 adet yeni nosanlık tespiti yapılmıştır. Teftiş sonucunda toplam 31 adet mevzuata ayırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. Teftiş sonucunda işyerlerinde Kişisel Koruyucu Donanımın İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik ile ilgili mevzuat aykırılıklarında %98.17 iyileşme sağlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk teftişlerde tespit edilen noksanlar incelendiğinde çalışanlara yaptıkları işe uygun kişisel koruyucu donanım verilmemesi, kişisel koruyucu donanımların yeterli sayıda olmaması, kişisel koruyucu donanımların standartlara uymaması gibi noksanlıkların sıklıkla tespit edildiği görülmektedir.

İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik Hükümlerine Aykırılıklar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmelik hükümlerine aykırılık sayıları incelendiğinde İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik %1,05 pay ile 7. sırada yer almaktadır. İşyerlerinde yürütülen programlı teftişin ilk aşama teftişlerinde İşyerlerinde İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik ile ilgili toplam 988 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 987 adedi işverenlerce tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişlerde 1 adet noksanlığın giderilmediği tespit edilmiş olup ayrıca 2 adet yeni nosanlık tespiti yapılmıştır. Teftiş sonucunda toplam 3 adet mevzuata ayırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. Teftiş sonucunda işyerlerinde İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik ile ilgili mevzuat aykırılıklarında %99.70 iyileşme oranı sağlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk teftişlerde tespit edilen noksanlar incelendiğinde işyeri hekimi çalışma sürelerinin eksikliği, diğer sağlık personeli çalışma sürelerinin eksikliği gibi noksanlıkların sıklıkla tespit edildiği görülmektedir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği Hükümlerine Aykırılıklar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmelik hükümlerine aykırılık sayıları incelendiğinde Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği %0,83 pay ile 9. sırada yer almaktadır. İşyerlerinde yürütülen programlı teftişin ilk aşama teftişlerinde Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği ile ilgili toplam 784 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 781 adedi işverenlerce tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişlerde 3 adet noksanlığın giderilmediği tespit edilmiş olup ayrıca 2 adet yeni nosanlık tespiti yapılmıştır. Teftiş sonucunda toplam 5 adet mevzuata aykırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. Teftiş sonucunda işyerlerinde Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği ilgili mevzuata aykırılıklarda %99.36 iyileşme oranı sağlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk teftişlerde tespit edilen noksanlar incelendiğinde sağlık ve güvenlik işaretlerinin olmaması, yetersiz olması, yönetmelikte belirtilen standartlarda olmaması gibi noksanlıkların sıklıkla tespit edildiği görülmektedir.

İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik Hükümlerine Aykırılıklar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmelik hükümlerine aykırılık sayıları incelendiğinde İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik %0,47 pay ile 10. sırada yer almaktadır. İşyerlerinde yürütülen programlı teftişin ilk aşama teftişlerinde İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik ile ilgili toplam 442 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 442 adedi işverenlerce tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişlerde 1 adet yeni nosanlık tespiti yapılmıştır. Teftiş sonucunda toplam 1 adet mevzuata ayırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. Teftiş sonucunda işyerlerinde İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik ile ilgili mevzuata aykırılıklarda %99.77 iyileşme oranı sağlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk teftişlerde tespit edilen noksanlar incelendiğinde iş güvenliği uzmanının çalışma saatlerinin yetersiz olması, iş güvenliği uzmanının sınıfının uygun olmaması gibi noksanlıkların sıklıkla tespit edildiği görülmektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik Hükümlerine Aykırılıklar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa ile ilgili yönetmelik hükümlerine aykırılık sayıları incelendiğinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik %0,27 pay ile 11. sırada yer almaktadır. İşyerlerinde yürütülen programlı teftişin ilk aşama teftişlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik ile ilgili toplam 251 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 250 adedi işverenlerce tamamlanmıştır. İkinci aşama

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

teftişlerde 1 adet noksanlığın giderilmediği tespit edilmiş olup ayrıca 2 adet yeni noksanlık tespiti yapılmıştır. Teftiş sonucunda toplam 3 adet mevzuata ayırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik ile ilgili mevzuata aykırılıklarda %98.81 iyileşme oranı sağlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk teftişlerde tespit edilen noksanlar incelendiğinde iş sağlığı ve güvenliği kurulunun hiç toplanmaması, kurulun zamanında toplanmaması gibi noksanlıkların sıklıkla tespit edildiği görülmektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği Hükümlerine Aykırılıklar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa ile ilgili yönetmeliklere aykırılık sayıları incelendiğinde İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği %0,25 pay ile 12. sırada yer almaktadır. İşyerlerinde yürütülen programlı teftişin ilk aşama teftişlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği ile ilgili toplam 240 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 239 adeti işverenlerce tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişlerde 1 adet noksanlığın giderilmediği tespit edilmiştir. Teftiş sonucunda toplam 1 mevzuata ayırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği ilgili %99.58 iyileşme sağlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk teftişlerde tespit edilen noksanlar incelendiğinde onaylı deftere ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmemesi, sağlık ve güvenlik birimi eksiklikleri, sözleşme ve onay eksiklikleri gibi noksanlıkların sıklıkla tespit edildiği görülmektedir.

Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Aykırılıklar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa ile ilgili yönetmelik hükümlerine aykırılık sayıları incelendiğinde Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik %0,25 pay ile 13. sırada yer almaktadır. İşyerlerinde yürütülen programlı teftişin ilk aşama teftişlerinde Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile ilgili toplam 233 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 233 adeti işverenlerce tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişlerde 1 adet yeni noksanlık tespit edilmiştir. Teftiş sonucunda toplam 1 adet mevzuata ayırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile ilgili mevzuat aykırılıklarında %99.57 iyileşme sağlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik kapsamında ilk teftişlerde tespit edilen noksanlar incelendiğinde çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin olmaması, eğitim sürelerinin tehlike sınıfına uygun olmaması, eğitimlerin tekrar sürelerinin geçmesi, eğitim içeriğinde yönetmelikte belirtilen eğitim

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

konularının olmaması, eğitim sonucunda uygun belge düzenlenmemesi gibi noksanlıkların sıklıkla tespit edildiği görülmektedir.

Diğer Mevzuata Aykırılıklar

Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik, Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik, İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik, Geçici veya Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik, Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik, Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik, Kanserojen ve Mutajen Maddeler İle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik, Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik, Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami 7.5 Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik, Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hk. Yön., Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik, ve Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği ile ilgili birinci aşama teftişlerde toplam 471 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup, bu noksanlıklardan toplam 461 adeti işverenlerce tamamlanmıştır. İkinci aşama teftişlerde 7 adet yeni noksanlık tespit edilmiştir. Teftiş sonucunda toplam 17 adet mevzuata aykırılık tespit edilerek idari para cezası uygulanmıştır. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile ilgili mevzuat aykırılıklarında %99.44 iyileşme sağlanmıştır.

Programlı teftişte 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili yönetmelikleri dışında, 4857 sayılı İş Kanunu, 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu ile İlgili Düzenlemeler Hk. Kanun ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu hükümlerine aykırılıklar da tespit edilmiştir. Çağrıldıkları zaman gelmemek-kolaylık göstermemek, teftişin sonuçlanmasını engellemek, ifade ve bilgilerine başvuru alan işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, meslekî yeterlilik belgesine sahip olmayan kişi çalıştırma, çalışmama izni olmayan yabancı uyruklu çalışanların tespiti gibi mevzuata aykırılıklar da tespit edilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

V. BÖLÜM: SONUÇ

Metal Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 66 ilde, 358 iş müfettişi tarafından 6.248 işyerinde yapılan teftişlerde 254.952 çalışana ulaşılmış ve 94.200 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş, son aşama teftişlerinde ise 92.253 adet mevzuata aykırılık tespit edilerek işverenlerce giderilmiştir. İkinci aşama teftişlerde 1.947 adet giderilmeyen noksan husus ve 300 yeni noksan husus olmak üzere toplam 2.247 adet mevzuata aykırılık tespiti yapılmıştır. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde programlı teftiş kapsamında tespit edilen noksan hususlar ile ilgili olarak %97,62 oranında iyileşmenin sağlandığı görülmüştür.

Programlı teftiş kapsamında ikinci aşama teftişleri sonucu 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu, 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu ile İlgili Düzenlemeler Hakkında Kanun, 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu hükümlerine aykırı 2247 madde noksan husus için 888 işyerine toplam 11.154.841 Türk Lirası idari para cezası uygulanmıştır.

İşyerlerinin çoğunda tespit edilen mevzuata aykırılıkları, işverenler tarafından müfettişler gelmeden kendiliğinden gidermedikleri görülmüştür. Bu durumda, işverenlerde ve işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yerleşmediğini göstermektedir. Her ne kadar teftiş edilen işyerlerinde çok önemli iyileştirmeler sağlansa da işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yerleşmediği sürece bu iyileşmelerin kalıcı ve sürdürülebilir olması ve iş kazalarının azaltılabilmesi mümkün değildir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

2. KISIM:

2021 YILI TEKSTİL SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN İŞYERLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROGRAMLI TEFTİŞ ÖZETİ

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 2.1. Tekstil iş yerleri iş akış şeması-1	54
Şekil 2.2. Tekstil iş yerleri iş akış şeması-2	55
Şekil 3.1 Ulaşılan çalışan sayısının sayısal dağılımı	61
Şekil 3.2. Programlı teftişlerde çalışan sayısı oranlarının dağılımı	62
Şekil 3.3 Programlı teftişlerde tespit edilen noksanlıklara ilişkin bilgiler	63
Şekil 3.4 Teftiş sonuçlarının yüzdesel oranları	64
Şekil 3.5 Programlı teftiş sonuçlarının sayısal dağılımı	67
Şekil 3.6- Teftişler sonucunda uygulanan idari para cezalarının kanunlara göre dağılımı	68

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLO DİZİNİ

Tablo 1.1. Çalışma takvimi	49
Tablo 1.2. Teftiş faaliyeti gerçekleştirilen iller	49
Tablo 2.1. Tekstil sektöründe iş kazası ölüm ve meslek hastalığı dağılımı (SGK Yıllıkları)	51
Tablo 2.2. Tekstil işyerlerinde kullanılan iş ekipmanları	57
Tablo 3.1 - 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme	65
Tablo 3.2 - 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmelikleri hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı	66
Tablo 3.3 - Kanunlara göre noksanlık sayısı ve idari para cezası miktarı dağılımı	68

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

1. Teftişin Adı

2021 Yılı Tekstil Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi.

2. Teftişin Amacı

Yapılan programlı teftişler ile;

- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve bu kanuna bağlı mevzuatın uygulanması konusunda işverenlerin ve ilgili kişilerin bilgilendirilmesi,
- Risk değerlendirmesi, acil durum planı gibi iş güvenliği açısından önem arz eden dokümanların mevzuata uygun şekilde ele alınmasının sağlanması,
- İş yerinde bulunan riskler ve bu riskler sonucu meydana gelebilecek iş kazaları hakkında işverenlere rehberlik edilmesi,
- Teftişlerde tespit edilecek mevzuata aykırılıkların işverenlik tarafından giderilmesinin sağlanması,
- Tekstil sektöründe kullanılan fikse kazanı, buhar kazanı, konik çözümlü makinesi, gaze yakma makinesi, kızgın yağ kazanı, seri çözümlü makinesi, otomatik armürlü dokuma tezgahı, otomatik jakarlı dokuma tezgahı, sanfor makinesi, fitil dikme makinesi, perde örme makinesi, şardon makinesi, jet boya makinesi, tıraşlama makinesi, elyaf karıştırma makinesi, kalender, iplik büküm makinesi, yağ açma makinesi, otomatik kesme ve dikme makinesi, iplik katlama makinesi, yağ sıkma makinesi, ramöz makinesi, iplik aktarma makinesi, dijital baskı makinesi, sanayi tipi düz dikiş makinesi, iplik bobin boyama makinesi, rotasyon baskı makinesi, bobin kurutma makinesi, perde nakış (brode) makinesi, bobin sarım makinesi, transfer baskı makinesi, kalite kontrol makinesi vb. iş ekipmanlarında kazalara sebep olabilecek hareketli ve döner parçalar gibi risklerin tespit edilmesi ve teftiş süresi içerisinde giderilmesinin sağlanması,
- Yangın ve patlama riskinin bulunduğu ortamlarda yangına ve patlamaya karşı yeterli önlem alınmasının sağlanması, bu ortamlarda kullanılacak ekipmanların gerekli durumlarda ex-proof özellikte olmasının sağlanması,
- Yangınla mücadele ve acil durum ekiplerinin oluşturulması, bu ekiplerde görevlendirilen çalışanların eğitilmesi ve periyodik tatbikatların yapılması ile işletmelerin acil durumlara hazırlıklı olmalarının sağlanması,
- Kullanılan kimyasallar ve iş akışına bağlı olarak iş ekipmanlarından zararlı gaz ve tozların ortaya çıktığı yerlerde uygun lokal ve genel havalandırma sistemlerinin bulunmasının sağlanması ve gereken durumlarda uygun kişisel koruyucuların kullanılmasının sağlanması ile meslek hastalıklarının önlenmesi,

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- Kaldırma araçları, basınçlı ekipmanlar, elektrik ve topraklama tesisatı vb. ile ilgili eksikliklerin giderilerek ilgili mevzuata uygun hale getirilmesi ve bu unsurlardan kaynaklanacak iş kazalarının azaltılmaya çalışılması,
- İş yerlerinde bulunan riskler ile ilgili olarak gerekli yerlerde, yeterli miktarda uyarı ve ikaz işaretlerinin bulunmasının sağlanması ile bu risklerin farkındalığının artırılması,
- Sonuç olarak da işveren ve iş yeri çalışanlarının bilinçlendirilerek iş yeri ortamlarının daha güvenli hale getirilmesi ve iş kazası ve meslek hastalıklarının azaltılmasına yardımcı olunması amaçlanmıştır.

3. Teftişte Görev Alan Müfettişler

Tekstil sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği programlı teftişi kapsamında Adana Grup Başkanlığı'ndan 21 İş Müfettişi, Ankara Grup Başkanlığı'ndan 129 İş Müfettişi, Bursa Grup Başkanlığı'ndan 58 İş Müfettişi, İstanbul Grup Başkanlığı'ndan 88 İş Müfettişi ve İzmir Grup Başkanlığı'ndan 67 İş Müfettişi olmak üzere toplam 363 İş Müfettişi görev almıştır.

4. Çalışma Takvimi

Çalışma takvimi aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1.1. Çalışma takvimi

Aylar	Faaliyet
Şubat 2021 – Aralık 2021	Teftişlerin Gerçekleştirilmesi ve Raporların Yazılması
Nisan 2022	Değerlendirme Raporunun Yazılması

5. Görev Yapılan İller

Teftişler; aşağıdaki tabloda belirtilen 59 ilde gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1.2. Teftiş faaliyeti gerçekleştirilen iller

ADANA	GİRESUN	RİZE
AFYON	HATAY	SAKARYA
AMASYA	ISPARTA	SAMSUN
ANKARA	MERSİN İÇEL	SİNOP
ANTALYA	İSTANBUL	SİVAS
AYDIN	İZMİR	TEKİRDAĞ

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

BALIKESİR	KARS	TOKAT
BİLECİK	KASTAMONU	TRABZON
BOLU	KAYSERİ	UŞAK
BURSA	KIRKLARELİ	YOZGAT
ÇANAKKALE	KIRŞEHİR	ZONGULDAK
ÇANKIRI	KOCAELİ	AKSARAY
ÇORUM	KONYA	KARAMAN
DENİZLİ	KÜTAHYA	KIRIKKALE
EDİRNE	MALATYA	BARTIN
ELAZIĞ	MANİSA	ARDAHAN
ERZİNCAN	KAHRAMANMARAŞ	YALOVA
ERZURUM	MARDİN	OSMANİYE
ESKİŞEHİR	NİĞDE	DÜZCE
GAZİANTEP	ORDU	

6. Teftişe Alınan İş yerleri Hakkında Genel Bilgiler

“Tekstil Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” kapsamında yukarıda tabloda yer alan illerde kurulu bulunan, tekstil sektöründe faaliyet gösteren ve son 3 yıl içerisinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden programlı bir teftiş yapılmayan iş yerleri kapsama alınmıştır. Bu doğrultuda aşağıdaki tabloda detayları belirtilen toplam 2.322 iş yerinde programlı teftiş gerçekleştirilmiştir.

“Tekstil Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” kapsamında teftiş edilen iş yerleri genel olarak iplik, büküm, aktarma, dokuma, brode, örme, boyama-baskı, terbiye- bitim, konfeksiyon alanlarında faaliyet göstermektedir.

Dokuma işletmeleri, atkı ve çözümlü ipliklerinin dikey açı yapacak şekilde, birbirinin altından ve üstünden geçirilmesiyle kumaş üreten işletmelerdir. Düz dokuma makineleri ve daha çok renk-desen imkânı sağlayan jakarlı dokuma makineleri kullanılmaktadır. Dokuma işleminin gerçekleşmesi için ilk önce iplikler istenen desene göre devere (çözgü) makinelerinin çalgık kısımlarına yerleştirilmekte ve tamburun dönme hareketiyle de çözgü leventlerine sarılmaktadır. Elde edilen çözgü leventleri dokuma makinelerine bağlanır. Dokuma makinesinde çerçevelerin aşağı yukarı hareket etmesiyle ve aralarından atkı iplikleri geçirilerek bağlantı oluşturulmasıyla kumaş elde edilmektedir. Dokuma makinelerinin mekikçikli, kancalı, hava jetli ve su jetli gibi çeşitleri vardır.

Dokuma işletmelerinde kimyasal kullanımı yok denecek kadar azdır. Makinelerden kaynaklı gürültü önemli bir risk olarak ön plana çıkmaktadır.

Boyahaneler tekstil ürünlerinin renklendirildiği ve çekmezlik, su iticilik vs. değişik özelliklerinin kazandırıldığı son bitim işlemlerinin yapıldığı işletmelerdir. Boyahanelerin çoğunda boyama

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

işlemlerinin yanında baskı işlemleri de gerçekleştirilmektedir. Boyahanelerdeki boyama işlemi genellikle kumaşın boya jetleri adı verilen kazanlarda belirli bir sıcaklık ve basınç altında belirli sürelerle işleme tabi tutulması ile gerçekleştirilmektedir. Renklendirmeyi sağlayan toz boyarmaddeler hassas tartılarda tartılarak ilave tanklarında çözdürüldükten sonra jet içine gönderilmektedir. Boyama işlemi bittikten sonra aynı jet içerisinde yıkama işlemi yapılmaktadır. Sonraki aşamada ise, kumaş açılarak ram makinelerinde kurutma ve en boy ayarlaması yapılmakta ve isteğe göre diğer bitim işlemleri yapılarak kullanıma hazır hale getirilmektedir. Tekstil sektöründe boyahane bölümü bulunan işletmelerde genel olarak toz boyarmaddeler ve korozif maddeler gibi kimyasal madde kullanımı yoğunudur.

Baskı işleminde ise, yine toz boyarmaddeler çeşitli kimyasallar ile karıştırılarak baskı patı oluşturulmakta, bu baskı patı tercih edilen yöntem ve istenilen desene göre kumaşa uygulanmaktadır.

Boyahane ve dokuma işletmeleri dışında az sayıda iplik, büküm, brode ve konfeksiyon işletmelerinde de teftişler gerçekleştirilmiştir. Bu işletmeler boyahane ve dokuma bölümü bulunan işletmelere göre daha az risk içeren ve genellikle makine koruyucularının ve yangınla ilgili önlemlerin önem arz ettiği işletmelerdir.

II. BÖLÜM: TEFTİŞİN TANIMI

1. Gerekeçe

Tekstil sektöründe uzuv kayıplı ve ölümlü iş kazaları ile meslek hastalıklarına neden olabilecek iş sağlığı ve güvenliği açısından birçok risk mevcuttur. Bu riskler genel anlamda; açıkta dönen hareketli aksamlar, koruyucu-fotosel ve sviç tertibatlarının eksikliği, yüksekte düşme, yangınla ve elektrikle ilgili riskler, tehlikeli kimyasallar, gürültü, pamuk ve kimyasal tozları, boyama-baskı işlemleri nedeniyle ortama yayılan ısı, nem ve kimyasal buharları ve ergonomik unsurlar olarak sayılabilir. Bu risklere karşı yeterli tedbir alınmaması nedeniyle tekstil sektöründe meydana gelen iş kazalarına ve ortaya çıkan meslek hastalıklarına ilişkin istatistikler aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 2.1. Tekstil sektöründe iş kazası ölüm ve meslek hastalığı dağılımı (SGK Yıllıkları)

Yıllar	Sektör	İş Kazası	Ölüm	Meslek Hastalığı
2017	Tekstil Ürünleri İmalatı	16.520	24	8
	Giyim Eşyaları İmalatı	3.932	7	7
2018	Tekstil Ürünleri İmalatı	19.573	21	19
	Giyim Eşyaları İmalatı	5.647	12	11
2019	Tekstil Ürünleri İmalatı	20.274	20	16
	Giyim Eşyaları İmalatı	7.091	5	13
2020	Tekstil Ürünleri İmalatı	19.399	17	10
	Giyim Eşyaları İmalatı	6.065	7	13

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

*Kaynak: http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari

SGK verilerinden elde edilen bu istatistikler incelendiğinde tekstil sektörü, gerek iş kazası sayısı gerekse ölüm sayısı bakımından metal, maden ve inşaat sektörlerinden sonra 4. sırada yer almaktadır.

Tekstil sektöründe yoğun olarak meydana gelen ve işletmeler açısından iş gücü, iş günü, verimlilik ve prestij kaybına; çalışanlar açısından ise sonradan dönüşü olmayan fiziksel ve ruhsal travmalara sebep olan iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine ve iş sağlığı ve güvenliği açısından güvenli bir çalışma ortamının tesis edilebilmesine katkı sağlamak için yukarıdaki tabloda belirtilen illerde, tekstil sektöründeki riskler dikkate alınarak programlı teftişler planlanmış ve yıl içerisinde gerçekleştirilmiştir.

2. Yöntem

30.12.2020 tarih 2960544 sayılı Bakan Oluru ile uygulamaya konulan “2021 Yılı Tekstil Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca hazırlanan uygulama esasları doğrultusunda; programlı teftişlerin planlanması aşamasında daha önceden meydana gelmiş olan iş kazaları ve sebepleri araştırılarak öncelikli riskler belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan incelemelerde iş kazası sebepleri olarak en çok dönen ve hareketli aksamaların koruyucularının, fotosel ya da sviç tertibatlarının bulunmaması ya da özelliklerinin uygun olmaması, tehlikeli kimyasalların kullanımı ve depolanmasına ilişkin uygun önlemlerin ve yangına karşı yeterli tedbirin alınmaması gibi faktörler ön plana çıkmıştır. Bu sayılan riskler ile beraber tespit edilen öncelikli riskler aşağıda sıralanmıştır:

1. Açıkta dönen hareketli aksamalar, koruyucu-fotosel ve sviç tertibatlarının eksikliği,
2. Uygun özellikte olmayan acil çıkış kapıları ve yolları
3. Yangına karşı yeterli tedbirlerin alınmaması
4. Elektrik ile ilgili uygun tedbirlerin alınmaması
5. Yetersiz genel ve lokal havalandırma
6. Kimyasalların uygunsuz kullanımı ve depolanması
7. Mevzuata uygun olmayan risk analizi ve acil durum eylem planı
8. İş ekipmanlarının periyodik kontrolünden kaynaklanan eksiklikler
9. Kişisel koruyucu donanımlardan kaynaklanan uygunsuzluklar
10. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin ve mesleki eğitimlerin olmaması/yetersizliği

Ayrıca;

- 2015/4 Sayılı Genelgesi eki İş Teftişi Rehberi'nin Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm 3.6'da belirtilen; iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli, risk değerlendirmesi, çalışan temsilcisi, iş sağlığı ve güvenliği kurulu,

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- Kayıt dışı istihdam, yabancı çalışanlar, çocuk işçiler, eşitlik ilkesi, korumalı işyerleri, konularını içerecek şekilde sektöre özel olarak belirlenen teftiş konuları denetlenmiştir.

Denetimlerde aşağıda belirtilen yöntem izlenmiştir.

1. İş sağlığı ve güvenliği bilincinin artırılması amacıyla bilgilendirici ve rehberlik edici bir yaklaşım benimsenerek iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları konusunda bilgilendirme çalışmaları yapılması,
2. İşveren ve çalışanların çalışma hayatı ile ilgili mevzuat ve özellikle 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda belirtilen yükümlülükleri hakkında bilgilendirilmesi,
3. İşyerinde yapılan teftişte belirlenen riskler doğrultusunda mevzuata aykırılıkların belirlenmesi, teftiş sırasında giderilebilecek mevzuata aykırılıkların giderilmesi,
4. Çalışanlar için hayati tehlike oluşturan husus/hususlar tespit edilmesi durumunda 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 25. maddesi ve İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik'in 7. ve 11. maddeleri gereği maddesi gereği işlem yapılması,
5. İşyerinde belirlenen işin durdurulmasına gerekçe olan mevzuata aykırılıkların dışında kalan diğer mevzuata aykırılıkların tebliğ edilmesi ve giderilmesi için 2015/4 Sayılı İş Teftişi Rehberi Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm 9. Husus Madde 1.15'te belirtilen Ek İSG-13'e uygun olarak belirli bir süre verilmesi,
6. Verilen süre sonunda tebliğ edilen mevzuata aykırılıkların kontrol edilmesi; giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için idari para cezası uygulanması,
7. Programlı teftiş kapsamında yazılan raporların incelenerek 2015/4 Sayılı İş Teftişi Rehberi'ne uygun olarak genel değerlendirme raporunun yazılması, aşamalarının uygulanması öngörülmüştür.

Ayrıca işyerlerinde Covid-19 salgınının olumsuz etkilerine ilişkin Bakanlığımızın bu konu özelinde yayınlamış olduğu dokümanlar paylaşılmış olup çalışanlara ve işverenlere bilgilendirme yapılmıştır. İşyerlerinde salgın konusunda gerekli önlemlerin alınıp alınmadığı da teftiş programı kapsamında denetlenmiştir.

3. İşyerlerinin Seçim Kriterleri

İşyerlerini seçerken, üretim aşamasında ağırlıklı olarak son üç yıl içerisinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden teftiş görmemiş tekstil işyerlerine öncelik verilmiştir. Ayrıca fazla çalışan sayısına ulaşmak adına, daha yüksek sayıda çalışanı olan işyerlerinin seçilmesine özen gösterilmiştir. Şubat ayından itibaren tekstil işyerleri için programlı teftişler yapılmıştır. Görevlendirilen heyet

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

sayısının yüksek olması sayesinde, teftiş kapsamında belirlenen kriterlere uyan tüm tekstil sektörü programa alınmıştır. Teftiş kapsamında bu kriterler altında 2.322 işyeri belirlenmiştir.

4. Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları

Teftişe alınan işyerlerinin belirlenmesi, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığımızca son üç yıl içerisinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden programlı teftiş görmemiş tekstil işyerlerinden oluşturulmuş listelerin arasından, Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıklarınca çalışan sayılarına göre tekstil üzerine üretim yapan tüm işyerleri kapsama alınarak gerçekleştirilmiştir. Kaynaklar arasındaki KADİMBİS ve MİTOS, programların hazırlanmasında önemli derecede yardımcı olmuştur.

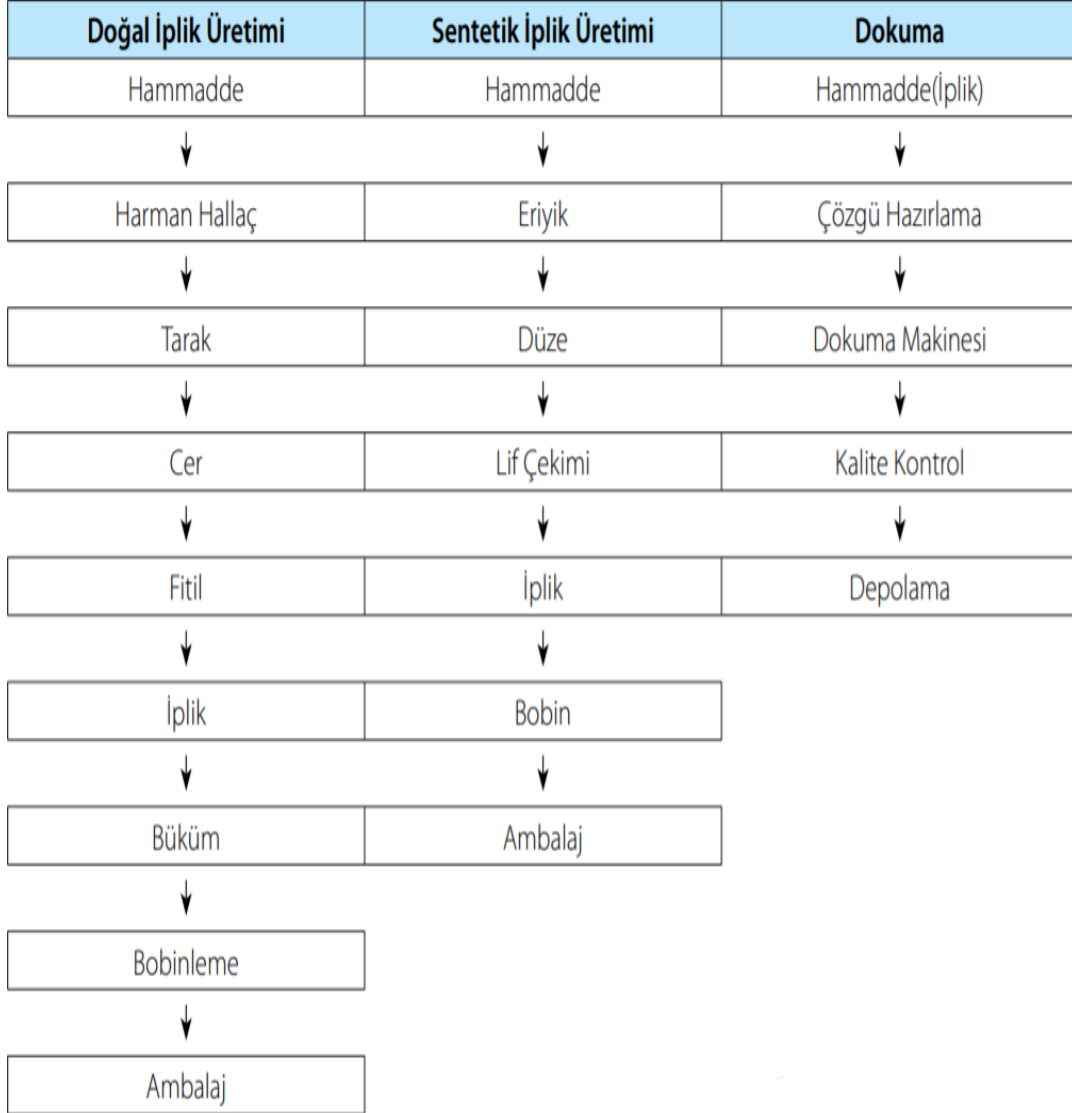
5. Faaliyet Alanı Bilgileri

Programlı teftiş kapsamında toplam 59 ilde denetim yapılan 2.322 işyerinde genel olarak; tekstil sektörü alt iş kollarında doğal ve sentetik iplik imalatı, dokuma kumaş, örme kumaş, brode, iplik boyama, kumaş boyama, baskı ve bitim işlemleri ile konfeksiyon işleri yapılmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5.1. Üretim Akış Şeması

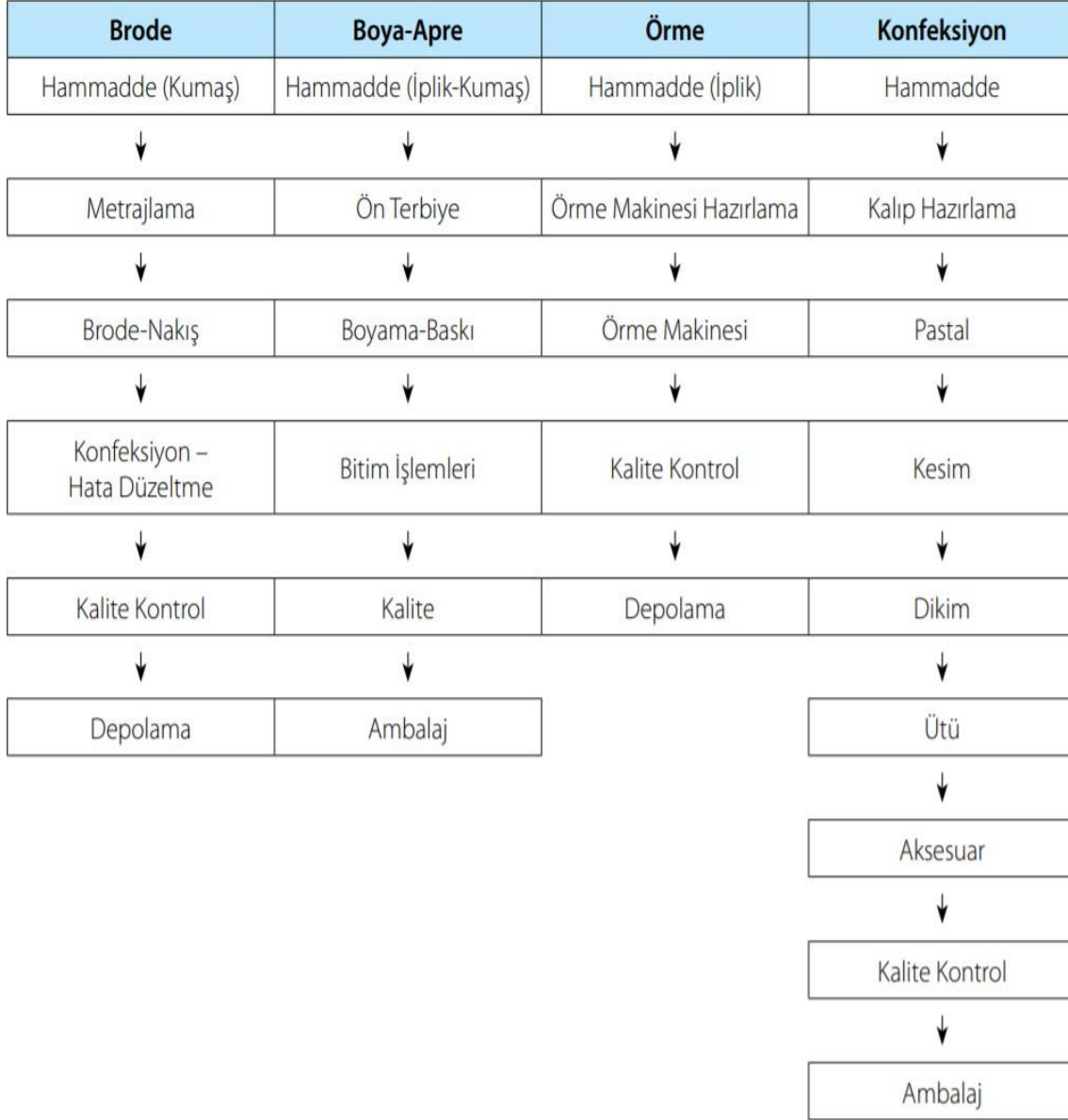

Şekil 2.1. Tekstil işyerleri iş akış şeması-1

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 2.2. Tekstil işyerleri iş akış şeması-2

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5.2. Kullanılan İş Ekipmanları

Tablo 2.2. Tekstil işyerlerinde kullanılan iş ekipmanları

İplik Üretim Makineleri	Dokuma Makineleri	Baskı Makineleri	Basıncılı Ekipmanlar
Harman-Hallaç Makinesi	Haşıl Makinesi	Filmdruck Baskı Makinesi	Buhar Kazanı
Cer makinesi	Konik Çözüğü Makinesi	Rotasyon Baskı Makinesi	Kompresör
Tarak Makinesi	Seri Çözüğü Makinesi	Dijital Baskı Makinesi	Kızgın Yağ Kazanı
Fitil Makinesi	Otomatik Armürlü Dokuma Tezgahı	Flok Baskı	Terbiye-Bitim İşlem Makineleri
Ring İplik Makinesi	Otomatik Jakarlı Dokuma Tezgahı	Transfer Baskı Makinesi	Fikse Kazanı
Elyaf Karıştırma Makinesi	Örme Makineleri	Ahtapot Baskı Makinesi	Ramöz Makinesi
İplik Büküm Makinesi	Yuvarlak Örme Makinesi		Kasar Makinesi
İplik Katlama Makinesi	Düz Örme Makinesi	Konfeksiyon Makineleri	Kontinü Yıkama Makinesi
Şerit ve Fitil Çıkırığı	Çözüğü Örme Makinesi	Otomatik Kesme ve Dikme Makinesi	Sanfor Makinesi
İplik Aktarma Makinesi	Boyama Makineleri	Otomatik Pastal Atma ve Kesme Makinesi	Şardon Makinesi
İplik Bobin Boyama Makinesi	Jet Boya Makinesi	El Pastal Kesim Makinesi	Kadife Makinesi
Bobin Kurutma Makinesi	Pathbach Boya Makinesi	Sanayi Tipi Düz Dikiş Makinesi	Tıraşlama Makinesi
Bobin Santrifüj Makinesi	Yaş Açma Makinesi	Overlok Dikiş Makinesi	Tıraş Makinesi
Bobin Sarım Makinesi	Yaş Sıkma Makinesi	Perde Nakış (Brode) Makinesi	Kalender Makinesi
	Halat Kumaş Yıkama Makinesi	Elektronik Nakış Makinesi (Havlu-Kumaş)	Gaze Yakma Makinesi
	Parça Yıkama Makinesi	Kalite Kontrol Makinesi	
	Levent Boyama Makinesi		

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5.3. Kullanılan Kimyasallar

Tekstil sektöründe yoğun olarak kullanılan, iş sağlığı ve güvenliği açısından önem arz eden kimyasal maddeler aşağıda liste halinde sıralanmış olup, bu kimyasallar hakkında açıklamalar raporun sonunda Ek-I' de yapılmıştır. Önem arz eden kimyasallar:

1. Toz boyarmaddeler,
2. Sülfürik Asit, Hidroklorik Asit, Asetik Asit, Formik Asit, Fosforik Asit,
3. Sodyumhidroksit,
4. Sodyumhidrosülfid,
5. Sodyum Karbonat (Soda),
6. Amonyak,
7. Hidrojen Peroksit,
8. Sodyum Hipoklorit,
9. Potasyum Permanganat.

III. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1. Hazırlık Aşaması

Programlı teftişlerin hazırlık aşamasında ilk olarak teftişlerde görev alacak müfettişler belirlenerek heyetler oluşturulmuş ve yıl içerisinde teftiş yapılacak işyerleri belirlenmiştir.

Teftiş kapsamı belirlenirken daha önce yapılan teftişlerde tespit edilen hususlar, iş kazaları istatistikleri ile bunların incelenmesi sonucu elde edilen kök nedenler, risk grupları, işletmelerde kullanılan ekipmanların mevcut durumu ile standartlara ve teknik mevzuata uygunluğu dikkate alınmıştır.

Bu amaçla yangınla mücadele ekipmanları/sistemleri, havalandırma sistemleri, kimyasalların depolanması/ etiketlenmesi, kimyasal maruziyetinin azaltılması, ramöz baca yangınlarıyla mücadele, çalışanların hareketli parçalara teması, çalışanların tehlikeli bölgeye girişini veya temasını engelleyecek koruyucu ve emniyet şalterleri (sviçler), kaçak akım röleleri ve çalışanları elektrik çarpmalarına karşı koruyacak diğer önlemler, ıslak zemin ve drenaj, yaya yolları, acil çıkış yolları, acil çıkış kapıları, depolarda istifleme, basınçlı kaplar, kaldırma araçları, kişisel koruyucu donanımlar, gürültü, acil çıkış ve tehlikeli bölgeler için uyarı ve bilgilendirme levhaları, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği yönünden bilgilendirilmesi, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden organizasyon hususlarında incelemeler yapılmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

2. Teftiş Aşaması

Program kapsamında, dönem bazında denetim modeli uygulanmış olup heyetler tarafından programlı teftiş dönemleri boyunca, 59 farklı ilde, toplam 2.322 işyerinin denetimi yapılmıştır. Şubat – Mart, Nisan - Mayıs, Haziran-Temmuz-Ağustos ve Ekim-Kasım-Aralık dönemleri olmak üzere dört dönemden oluşan denetimlerde tespit edilen noksanlıklarla ilgili ayrıntılı bilgi, teftiş sırasında yapılan görüşmelerde işverenlere aktarılmıştır. Dönem bazında yapılan programlı teftişin ilk aşamasında tespit edilen noksanlıkların giderilmesi için işverenliklere aynı dönem bitimine kadar mehil verilmiştir.

Verilen mehil sonrasında, programlı teftiş kapsamında işyerlerine tekrar gidilerek, tespit edilen mevzuata aykırılıkların kontrolü yapılmıştır. Teftişi gerçekleştiren işyerlerine, verilen mehil süreleri konusunda esnek ve yapıcı yaklaşım yapılarak işverenliklerin önlem alabilmeleri için oldukça fazla sürelerinin olması amaçlanmıştır ve sağlanmıştır. Verilen süreler sonunda, giderilmeyen noksan hususlar için mevzuatta belirtilen miktarlarda idari para cezası uygulanmıştır. Ayrıca iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı hakkında işyeri yetkilileri bilgilendirilmiştir. Teftiş sonrası, her bir iş yeri için programlı teftiş raporu yazılmıştır.

Teftişlerde, yoğunlukla karşılaşılan ve giderilen noksanlıklar aşağıda başlıklar ve açıklamaları şeklinde belirtilmiştir:

1. Dönen ve hareketli aksam koruyucuları, fotosel ve emniyet şalteri (sviç) tertibatlarının eksikliği
Açıkta ve tehlikeli hızlarda dönen aksama sahip olan tekstil makineleri, uzuv kayıplı ve ölümlü iş kazalarına sebep olabilmektedir. Bu makinelere verilebilecek en önemli örneklerden biri de devrelerdir. Bu ve benzeri makinelerde gerçekleşebilecek iş kazalarının önlenmesinde, tehlikeli bölgeye ulaşmasını engelleyecek fotosel, emniyet şalteri (sviç) ya da mekanik koruyucular önemli faydalar sağlamaktadır. Ayrıca, makinelere güvenli çalışma talimatnamelerinin asılması ile çalışanların güvenli çalışmaları hususunda bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

2. Yangın Riskleri

Tekstil sektöründe en çok karşılaşılan ve toplu ölümlere sebep olan sorunlardan biri de yangındır. Yangına neden olan faktörlerin başında elektriksel riskler ve tekstil kimyasalları gelmektedir. Tekstil ham maddeleri ve mamul maddeler ise, yangın oluşumuna neden olabilen ve yangının büyümesine, kolay ilerlemesine sebep olan önemli faktörlerdendir.

3. Acil çıkış kapıları ve yolları

Acil çıkış kapılarında ve güzergâhlarında karşılaşılan uygunsuzluklar ise; acil çıkış kapılarının ve acil çıkış yollarının önlerini kapatacak şekilde istifleme yapılması veya kullanılmayan teçhizat, malzeme vs. konulması, acil çıkış kapılarının standartlara uygun kalite ve özellikte olmaması (panik bar), acil çıkış kapısı ve yollarını belirten işaretlemelerin yetersiz olması, raylı kapıların ve sevkiyat kapılarının acil çıkış kapısı olarak kullanılması, acil çıkış yollarının tahliye için uygun olmaması ve tehlikeli alanlara açılması gibi durumlardır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

4. Elektrik kaynaklı riskler

Tekstil sektöründe yapılan programlı teftiş kapsamında elektrik ile ilgili tespit edilen noksanlıkları; iş yerinde seyyar ekipmanların bağlandığı kombinasyonlarda kaçak akım koruma rölesinin (30mA) ve depolarda yangından koruma rölesinin bulunmaması (300mA), iş yeri zemininde ve panolarında izolasyonu bozulmuş elektrik kablolarının bulunması, panoların önüne kolay tutuşabilecek malzeme istiflemesinin yapılması, iş yerlerinde zeminde su birikme olasılığı yüksek olan boyahane bölümlerinde panoların önünde yalıtkanpaspasların uygun özellikte olmaması, iş yerlerinde makine bazlı gövde güvenlik topraklama kontrollerinin yaptırılmaması ve statik elektrik oluşumu için gerekli önlem alınmaması olarak sıralayabiliriz.

5. Kimyasalların güvenli depolanması ve kullanımı

Tekstil sektöründe aralarında boyarmaddelerin, solventlerin, ağartıcıların, optik parlaticıların, asitlerin, oksitleyicilerin de bulunduğu çok çeşitli kimyasallar kullanılmaktadır. Özellikler terbiye diye adlandırılan ön terbiye (yıkama, yakma, beyazlatma vb.), boyama, baskı ve apre bölümlerinde kullanılan boya çözücüler, fiksatorler, baskı patı maddeleri, yıkama maddeleri, renk açma ve boya sökme maddeleri gibi kimyasallar tahriş edici, aşındırıcı ve tutuşabilirliği yüksek olan aynı zamanda kanserojen etkisi bulunan zararlı maddelerdir. Tekstilde yaygın olarak kullanılan ve yüksek riskler içeren kimyasalların bazıları; asetik asit, sodyum hidroksit (kostik), hidrojen peroksit, sodyum hidrosülfittir.

6. Havalandırma

Tekstil sektöründe, özellikle boyahanelerde ve pamuklu dokuma tesislerinde, kirli hava/tozun uzaklaştırılması ve termal konfor şartlarıyla ilgili iyileştirme yapılmasında toplu korumametodu sağlayacak havalandırma sistemlerinin işletmelere uyarlanması gerekli görülmüştür. Bu sebeple teftişler esnasında, boya mutfağı, kimyasal depoları, baskı üniteleri, ram ve boya jetlerinin olduğu bölümlerde, ısıl kesme işlemlerinin yapıldığı bölümlerde, leke çıkarma bölümlerinde, akü şarj ünitelerinde, doğal liflerle çalışılan dokuma tesislerinde havalandırma sistemlerinin inşa edilmesi veya var olan sistemin iyileştirilmesi sağlanmıştır.

7. Gürültü

Tekstil sektörünün özellikle dokuma, iplik, büküm ve brode işi yapılan işletmelerde karşılaşılan en büyük problem gürültü ve titreşimdir. İş yerlerinin teftişinde, işveren tarafından özellikle gürültülü bölümlerde çalışanların işitme testlerinin yaptırılıp, işyeri hekimi tarafından bu testlerin değerlendirilmesi ve işitme problemi yaşayanların takibinin yapılması sağlanmıştır.

8. Kaldırma araçları

Teftiş aşamasında forklift, yük asansörü, vinç, caraskal gibi kaldırma araçlarıyla ilgili yapılan iyileştirmeler neticesinde ölümlü ve uzuv kayıplı kazaların önüne geçilmeye çalışılmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

9. Basınçlı kaplar

Kompresörler, buhar /sıcak su kazanları, kızgın yağ kazanları, hidrofor, basınçlı boya makineleri, buharlı ütü kazanları gibi basınçlı kapların yılda bir kez yetkin makine mühendisleri, metalürji ve malzeme mühendisleri, mekatronik mühendisleri, makine veya metal eğitimi bölümü mezunu teknik öğretmenler ya da makine tekniker veya yüksek teknikerleri tarafından hidrostatik basınç testleri ve kontrollerinin yapılarak uygun bir rapor düzenlenmesi sağlanmıştır.

10. Ergonomi

Teftişlerde karşılaşılan tekstil sektörüne yönelik ergonomik problemler; sürekli tekrarlanan vücut hareketleri, konfeksiyonda dikiş makinelerinde kullanılan tabure benzeri uygunsuz sandalyeler, kalite kontrol ekipmanlarındaki yetersiz aydınlatma, iş yerinde ısı ve nem miktarının çok yüksek veya düşük olması, gürültülü ve titreşimli ortamda uzun süreli çalışma olarak sıralanabilir.

Bahsi geçen maddeler tekstil sektörü için temel problemler olup mevzuata aykırı hususların tamamından daha ayrıntılı olarak ilerleyen bölümlerde bahsedilmiştir.

Teftiş esnasında karşılaşılan zorlukların bazıları aşağıda belirtildiği gibidir:

1. Havalandırma, yangın algılayıcı sensörlerin sisteme adaptasyonu gibi süre gerektiren hususların iyileştirilmesi için verilen mehil süresinin yeterli olmaması,
2. CE sertifikasyonuna sahip olan makine ve iş ekipmanının gerekli güvenlik önlemlerine sahip olmadığı halde satın alınması/kullanılması ya da ekipmanın kullanılması esnasında üretime engel olduğu gerekçesi ile güvenlik donanımının çıkartılması,
3. İş yeri binalarının yapılan işe uygun olarak projelendirilmemesi ve ruhsatlandırılmaması, bu sebeple binalarda havalandırma, termal konfor şartlarının sağlanamaması ve gürültüyle ilgili yapısal önlemlerin yerine getirilememesi,
4. Tekstil sektöründe öngörülemeyen büyümeler neticesinde işyeri makine ve ekipmanın yerleşiminin sıkışık ve dağınık olması,
5. Risk değerlendirmesinde, riskleri doğru tanımlayamama, beraberinde gerekli kontrol tedbirlerine yer verilmemesi, çalışanların katılımının sağlanamaması,
6. İşyeri hekimlerinin iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına yeterli düzeyde katılmaması,
7. Çalışanların mesleki eğitim eksikliğinden kaynaklanan mesleki melekelerinin gelişmemesi ve

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

bununla birlikte iş güvenliği bilincinin yerleşmiş olmaması,

8. İşverenlerin teknolojik gelişmelere karşı yatırım eğilimlerinin az olması ve daha sağlıklı ve güvenli sistemlerin kurulamamış olması,

9. Tekstil sektöründe yaşanan, yoğun çalışan sirkülasyonu ve işverenin kalifiye eleman bulamaması, mevcut elemanların iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarını uygulamada zorluk yaşamalarıdır.

3. İstatistikler

“2021 Yılı Tekstil Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” kapsamında 2.322 işyerinde yapılan teftişlere ilişkin istatistikler aşağıda verilmiştir.

3.1. Çalışan Sayısı İstatistikleri

59 farklı ilde yürütülen programlı teftişte %45,20 oranla 74.408 kadın çalışan, %54,80 oranla 90.204 erkek çalışan 273 genç ve 1 çocuk çalışan olmak üzere toplam 164.886 çalışana ulaşılmıştır.

Şekil 3.1 - Ulaşılan çalışan sayısının sayısal dağılımı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Teftiş edilen iş yerleri çalışan sayılarına göre gruplandırıldığında 10-49 arası çalışanı bulunan iş yeri sayısı toplam sayının %52'sini oluşturmaktadır.

Şekil 3.2. Programlı teftişlerde çalışan sayısı oranlarının dağılımı

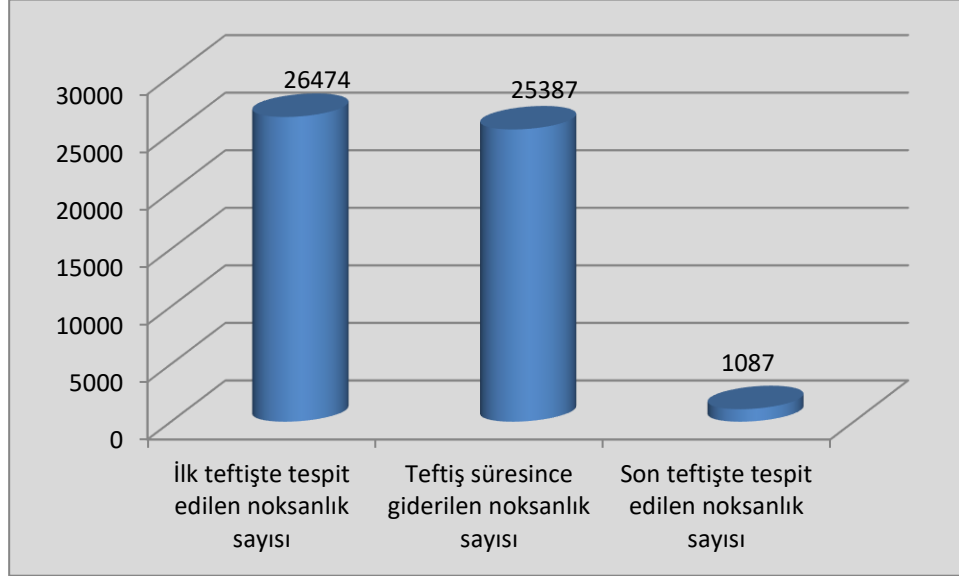
3.2. Programlı Teftişlerde Tespit Edilen Noksanlık İstatistikleri

Teftişler kapsamında 2.322 işyerinde gerçekleştirilen teftişlere ait istatistik verileri incelendiğinde; ilk teftişte tespit edilen mevzuata aykırılık sayısının 26.474 olduğu, teftiş sonucunda giderilen mevzuata aykırı ve eksik husus sayısının 25.387 olduğu, son teftişte giderilmediği tespit edilen mevzuata aykırılık sayısı 1.087 olup, tespit edilen noksan hususlar ile ilgili olarak %95,99 iyileşme oranına ulaşılmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

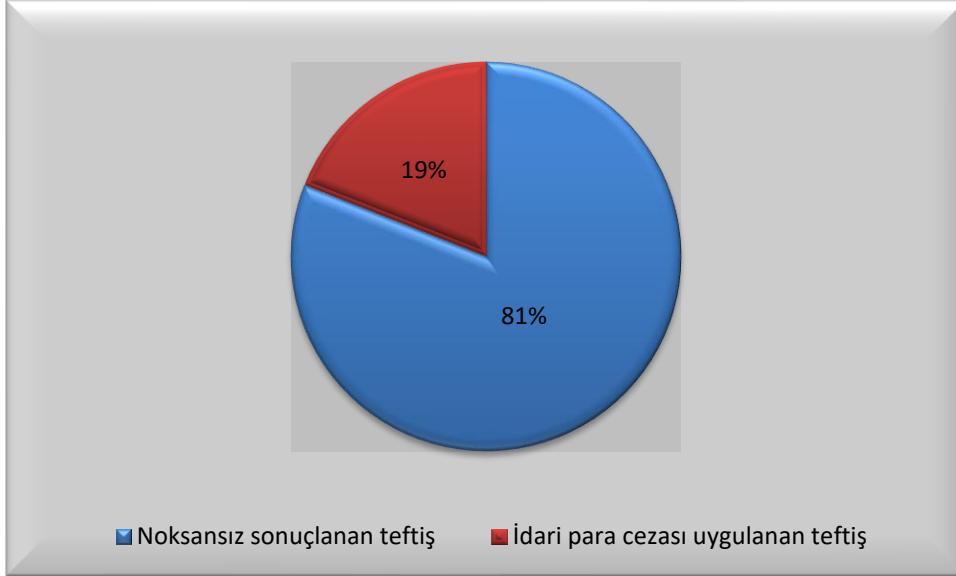
Şekil 3.3 - Programlı teftişlerde tespit edilen noksanlıklara ilişkin bilgiler

Bu iş yerlerinde toplam 26.474 adet noksan husus tespit edilmiştir. Teftişi gerçekleşen iş yerlerinde, 32 iş yerinde noksan husus tespit edilmemiş olup, noksan husus tespit edilen 2.290 işyerinin 1.846'sında bütün noksan hususlar, işveren tarafından teftiş süresi içerisinde tamamlanmıştır. İş yeri sayısı bazında %79,5'luk bir başarı sağlanmış olup bu teftişler ile ilgili olarak elde edilen istatistikler aşağıda verilmiştir.

Bununla birlikte, idari para cezası uygulanan iş yeri sayısı da, %19 oranla göz ardı edilemeyecek şekilde yüksektir. Teftişe tabi olan her 5 iş yerinden 1'inde İPC uygulaması görülmüştür. İdari para cezası uygulanan toplam 444 işyeri mevcut olup toplam uygulanan İPC miktarı ise 6.045.783 Türk Lirası'dır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 3.4. Teftiş sonuçlarının yüzdesel oranları

Tablo 3.1 - 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı

Kanun	Kanun Maddesi	İşyeri Sayısı	İlk Teftişte Tespit Edilen Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Toplam Kalan Aykırılık Sayısı	Toplam Giderilen Aykırılık Sayısı	Toplam İPC Uygulanan Aykırılık Sayısı	İyileşme Durumu (%)
6331	4/1-a	357	697	14	683	14	97,99%
6331	4/1-b	6	6	0	6	0	100%
6331	6/1-a	132	204	6	198	6	97,06%
6331	6/1-b	6	6	0	6	0	100%
6331	6/1-ç	7	7	0	7	0	100,00%
6331	8/6	1	1	0	1	0	100%
6331	10/1	253	257	14	243	14	94,55%
6331	10/4	138	149	6	143	6	96%
6331	11	330	429	34	395	34	92,07%
6331	12	5	5	0	5	0	100%
6331	14/1	7	7	0	7	0	100,00%
6331	15/1	61	62	0	62	0	100%
6331	15/2	6	7	0	7	0	100,00%
6331	16	12	12	0	12	0	100%
6331	17	210	218	7	211	7	96,79%

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

6331	18	2	2	0	2	0	100%
6331	20/1	449	449	11	438	11	97,55%
6331	22	77	77	1	76	1	98,70%
6331	30	7.739	23.850	967	22.883	967	96%
Toplam		26.445	1060	25.385	1.060	95,99%	

Tablo 3.2 - 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ilgili yönetmelikleri hükümlerine göre tespit edilen noksanlık sayısı ve iyileşme oranı

Kanun	Yönetmelik	İşyeri Sayısı	İlk Teftişte Tespit Edilen Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Kalan Toplam Aykırılık Sayısı	Toplam Giderilen Aykırılık Sayısı	İyileşme Durumu
6331	Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik	292	424	23	401	94,58%
6331	İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	2027	12.012	498	11.514	95,85%
6331	İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	813	1.127	18	1.109	98,40%
6331	İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	1585	5.206	323	4.883	93,80%
6331	İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	1247	2.698	54	2.644	98,00%
6331	Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	385	770	24	746	96,88%
6331	Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	337	408	11	397	97,30%
6331	Tozla Mücadele Yönetmeliği	39	43	4	39	90,70%
6331	Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	84	94	0	94	100,00%
6331	İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	96	108	0	108	100,00%
6331	Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik	34	61	0	61	100,00%

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

6331	Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	23	24	1	23	95,83%
6331	Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	5	5	0	5	100,00%
6331	Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği	4	4	0	4	100,00%
6331	Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik	3	5	0	5	100,00%
6331	İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik	26	26	1	25	96,15%
6331	İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği	97	101	2	99	98,02%
6331	İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	136	144	3	141	97,92%
6331	İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	265	294	1	293	99,66%
6331	Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami 7.5 Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik	1	1	0	1	100,00%
6331	Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	238	292	4	288	98,63%
6331	Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik	2	3	0	3	100,00%
	TOPLAM		23.850	967	22.883	95,95%

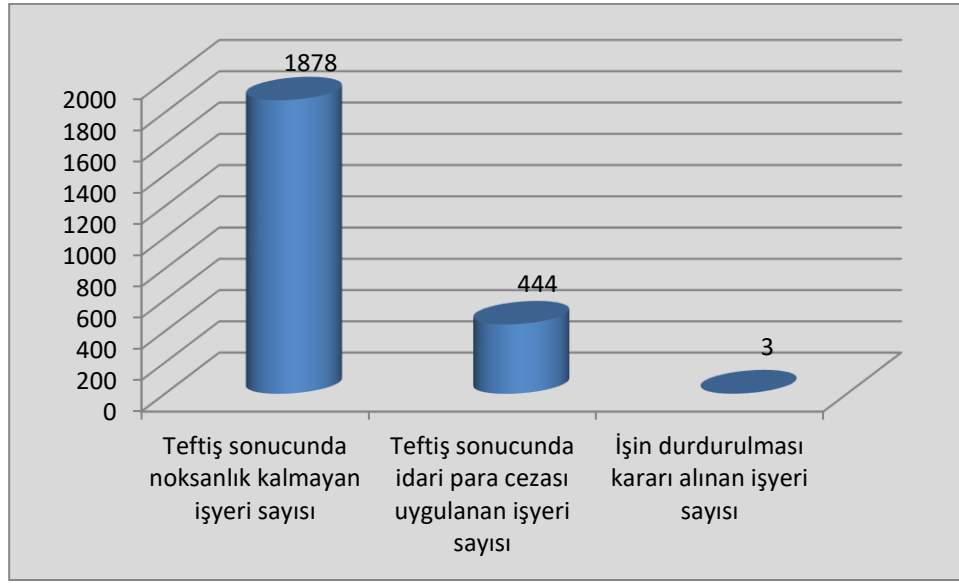
Bu tablo incelendiğinde, iş ekipmanlarında bulunan noksanlıklar (makine koruyucusu, acil durdurma butonu vb.) ve iş yeri bina ve eklentilerinde tespiti yapılan uygunsuzluklar, en çok ihlal edilen hususların başında gelmektedir. Ayrıca Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik hükümlerine aykırılıklar, kimyasal maddelerle çalışmalarda güvenlik kurallarına uyulmaması ve kişisel koruyucu donanımların uygun şekilde kullanılmaması gibi hususlarla da yüksek oranlarda karşılaşılmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.3. Teftiş Sonucu İstatistikleri

2021 Yılı Tekstil Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 59 ilde faaliyet gösteren 2.322 işyerinde teftiş yapılmış, 1.878 işyerinde tespit edilen noksan hususlar giderilmiş, 444 işyerinde ise birinci aşama ve kontrol teftişleri sonucunda giderilmeyen noksan hususlar için idari para cezası uygulanmış, 3 işyerinde durdurma idari tedbiri uygulanmıştır.

Şekil 3.5 - Programlı teftiş sonuçlarının sayısal dağılımı

Teftişler boyunca başta 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu olmak üzere, 4857 sayılı İş Kanunu, 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununa ilişkin toplam 26.474 aykırılık tespit edilmiştir. Tespit edilen aykırılıkların 25.387 adedi işverenlerce teftiş sürecinde giderilmiştir. Teftişler sonucunda toplam 1.087 adet mevzuata aykırılığın giderilmediği tespit edilmiş olup 6.045.783 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Tablo 3.3 - Kanunlara göre noksanlık sayısı ve idari para cezası miktarı dağılımı

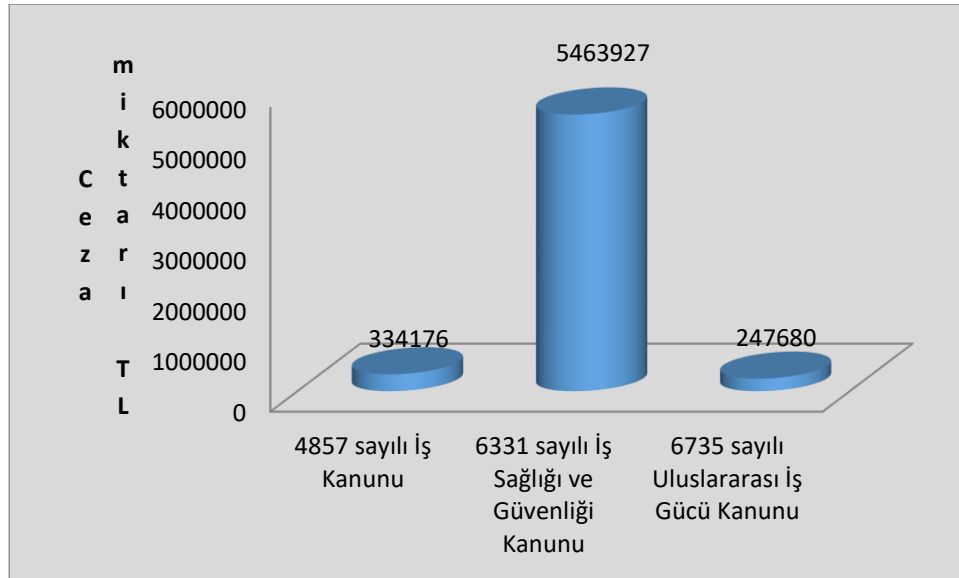
Kanun No	İlk teftişte tespit edilen noksanlık sayısı	Son teftişte giderildiği tespit edilen noksanlık sayısı	Son teftişte tespit edilen toplam noksanlık sayısı	Uygulanan idari para cezası miktarı (TL)
4857	14	2	12	334.176
5544	0	0	0	0
6331	26.445	25.385	1.060	5.463.927
6735	15	0	15	247.680
TOPLAM	26.474	25.387	1.087	6.045.783

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

4857 sayılı İş Kanunu ile ilgili olarak giderilmeyen toplam 12 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup söz konusu noksanlıklar ile ilgili 334.176 TL idari para cezası uygulanmıştır. 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu ile ilgili olarak giderilmeyen 15 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup söz konusu noksanlıklar ile ilgili 247.680 TL idari para cezası uygulanmıştır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ilgili olarak giderilmeyen toplam 1.060 mevzuata aykırılık tespit edilmiş olup söz konusu noksanlıklar ile ilgili 5.463.927 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Şekil 3.6- Teftişler sonucunda uygulanan idari para cezalarının kanunlara göre dağılımı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.2. Teftişlerde yapılan iyileştirmelere ait örnekler

Aşağıdaki resimlerde, teftişlerde yapılması sağlanan bazı iyileştirme örnekleri görülmektedir.

1. Tank çiftliği zemin platformunun tamamlanması sağlanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

2. İç içe dönen silindirin birleştiği bölgeye koruyucu lama takılması sağlanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3. Boyarmadde kutularının üzerinin kapatılması sağlanmıştır.

4. Sodyum hidrosülfidin su ile temasının engellenmesi sağlanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5. Katı yakıtlı kızgın yağ kazanında kullanılan ve kürekle besleme yapılan talaş tozunun kömür ile ikame edilmesi ve besleme sisteminin otomatik hale getirilmesi sağlanmıştır.

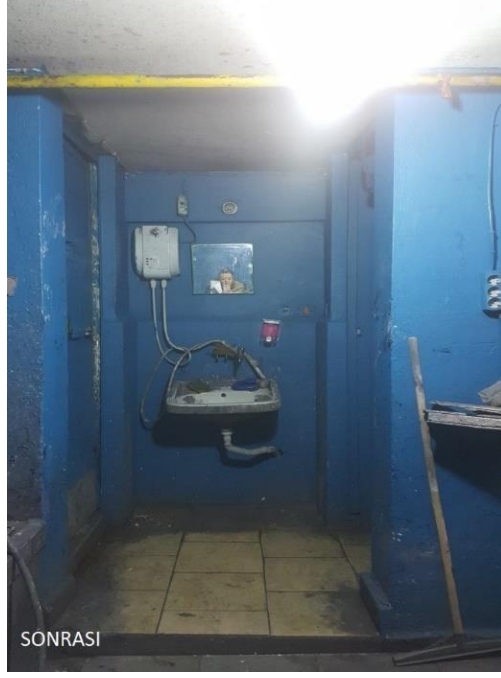
6. Uygun olmayan seyyar merdivenlerin, güvenli olanlarla ikamesi sağlanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

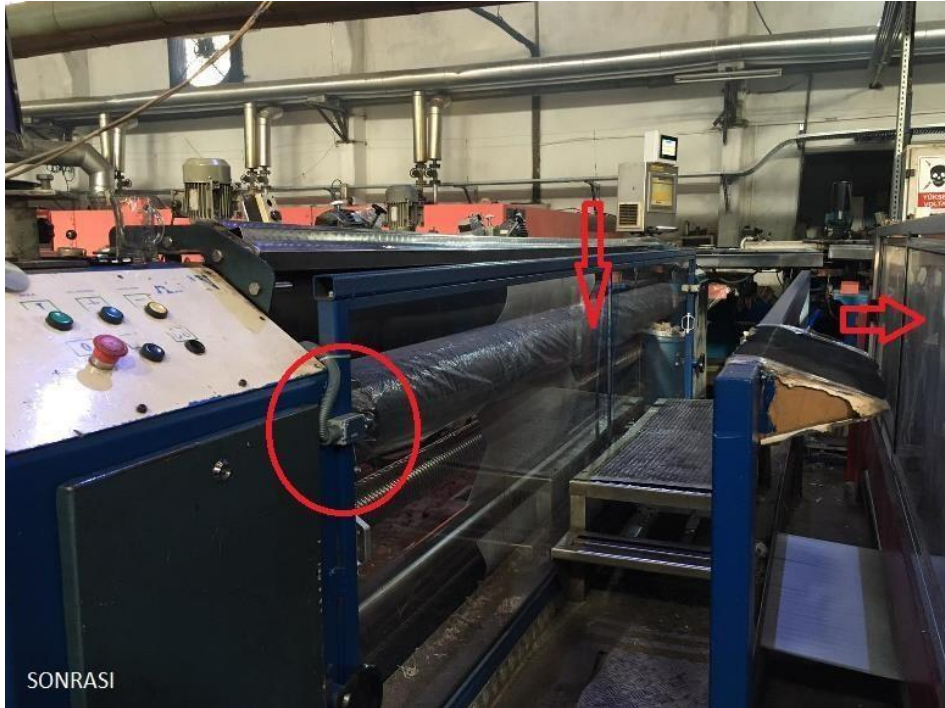
7. İş yerinde genel tertip-düzen uygulamaları yer almaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

8. Ram makinesinde operatörün durduğu alanda bulunan iç içe dönen silindirin, emniyet şalterli (sviçli) kapaklar ile koruma altına alınması sağlanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

9. Uygun olmayan acil çıkış işaretlemelerinin, uygun olanlarla değiştirilmesi sağlanmıştır.

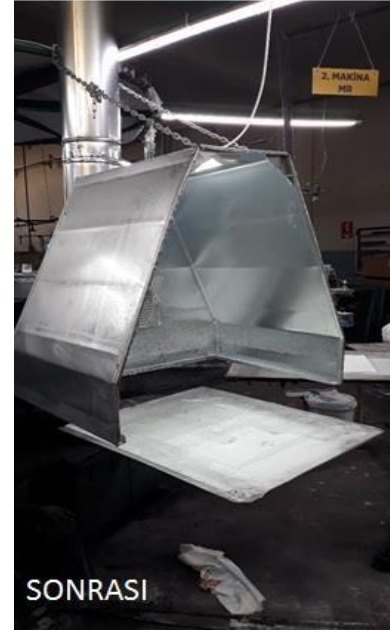
10. Yüksekte bulunan malzeme alış-veriş platform kapısına korkuluk takılması sağlanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

11. Ahtapot baskı makinesinde yapıştırıcı ve baskı patı kullanılan kısımlarda ortaya çıkan kimyasal buharlarını, kaynağında çeken lokal havalandırma sisteminin kurulması sağlanmıştır.

12. Boya jetlerinin manuel olarak açılabilen kapağına sıcaklık ve basınç algılayıcı emniyet şalteri (sviç) sisteminin adapte edilmesi sağlanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

13. Kot taşlama tamburunun açıkta olan parça besleme bölümünün, emniyet şalterli (sviçli) kapak ile kapatılması sağlanmıştır.

14. Sevkiyat kapılarının devrilme riskine karşı ön tarafına durdurucu takılması sağlanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

15. Boya tartım ünitesinde, lokal havalandırma sisteminin tesis edilmesi sağlanmıştır.

16. Aktarma büküm makinelerinin ön kısmına, acil durdurma telinin adapte edilmesi sağlanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

17.Ram bacası yangınlarının önlenmesi amaçlı, buhar vanası işaretlemesinin yapılması sağlanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

V.BÖLÜM: SONUÇ:

“Tekstil Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” kapsamında toplam 59 ilde, Rehberlik ve Teftiş Adana, Ankara, Bursa, İstanbul ve İzmir Grup Başkanlıklarınca tekstil sektöründe faaliyet gösteren 2.322 iş yerinde teftiş yapılmış, toplamda 164.886 çalışana ulaşılmış ve toplam 26.474 adet noksan husus tespit edilmiştir. Teftişi gerçekleşen iş yerlerinde, 32 iş yerinde noksan husus tespit edilmemiş olup, noksan husus tespit edilen 2.290 işyerinin 1.846’sında bütün noksan hususlar, işveren tarafından teftiş süresi içerisinde tamamlanmıştır. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde programlı teftiş kapsamında tespit edilen noksan hususlar ile ilgili olarak %95,99 oranında iyileşmenin sağlandığı görülmüştür.

Teftişlerde tespit edilen noksanlıklarla ilgili ilk etapta idari para cezası uygulanması yönünde yaptırım yapılmasından ziyade iş sağlığı ve güvenliği konusunda işverenlerin ve çalışanların bilinçlendirmesi, teftiş süresi boyunca teftişe ara verme uygulanması yoluna gidilerek noksanlıkların işverence giderilmesinin sağlanması ve 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve bu kanuna bağlı mevzuatın işyerlerinde uygulanmasına rehberlik edilmesi ön planda tutulmuştur. Bununla birlikte, idari para cezası uygulanan iş yeri sayısı da, %19 oranla göz ardı edilemeyecek şekilde yüksektir. Toplam 444 işyerine 6.045.783 Türk Lirası idari para cezası uygulanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. KISIM: TEFTİŞ SONUÇLARI İLE İLGİLİ GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

- Metal Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 6.248 işyerinde yapılan teftişlerde toplam 97.842 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş, son aşama teftişlerinde tespit edilen 95.763 adet mevzuata aykırılık işverenlerce giderilmiştir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde programlı teftiş kapsamında tespit edilen mevzuata aykırılıkların **%97,68 oranında giderildiği** tespit edilmiştir. Tekstil Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” kapsamında tekstil sektöründe faaliyet gösteren 2.395 iş yerinde teftiş yapılmış, toplam 27.070 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş, son aşama teftişlerinde tespit edilen 25.934 adet mevzuata aykırılık işverenlerce giderilmiştir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde programlı teftiş kapsamında tespit edilen mevzuata aykırılıkların **%95,80 oranında giderildiği** tespit edilmiştir. Bu da, işyerlerinin çoğunda mevzuata aykırılıkların müfettişler gelmeden, işverenlerce giderilmediğini göstermektedir. Bu durum işyerlerinde kurulan iş sağlığı ve güvenliği organizasyonunun etkin çalışmadığını, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yerleşmediğini göstermektedir. Her ne kadar teftiş edilen işyerlerinde çok önemli iyileştirmeler sağlansa da işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği organizasyonu etkin ve sürekli çalışmadığı sürece, bu iyileşmelerin kalıcı ve sürdürülebilir olması ve iş kazalarının azaltılabilmesi mümkün değildir. İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilinç düzeyinin artırılması amacıyla sendikaların, gerek ilgili kamu kurumları gerekse de meslek odaları ve sanayi kuruluşları gibi kuruluşlarla işbirliği içerisinde bilgilendirme faaliyetlerinin yapılmasının olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.
- Tekstil sektöründe yapılan teftişlerin ilk aşamasında sektörde sırasıyla aşağıdaki hususların öne çıktığı görülmüştür:
- Mekanik, elektro-mekanik, varlık algılayıcı koruyucular ile ilgili eksiklikler
  - Tesisatların periyodik kontrollerinin yapılmaması
  - Yangına karşı alınan tedbirler ile ilgili eksiklikler
  - Acil çıkış yolları ve kapıları ile ilgili uygunsuzluklar
  - Risk değerlendirmesinin yapılmaması veya mevzuata uygun olmaması
  - Kaçak akım rölesinin takılmaması
  - İş güvenliği eğitimi ile ilgili noksanlıklar
  - Elektrik ile ilgili diğer tedbirler
  - Acil durum planı ve acil durumlara müdahale ekipleri ile ilgili noksanlıklar
  - Yapılan periyodik kontrol raporlarında belirtilen hususlarla ilgili çalışmaların yapılmaması
  - Kimyasalların uygun olmayan depolama koşulları
  - Basınçlı kapların ve kaldırma araçlarının kontrollerinin yapılmaması

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- Acil durumlara müdahale tatbikatlarının yapılmaması
- Yüksekten düşmeye karşı korkuluk yapılmaması
- Kişisel koruyucu donanımların verilmemesi/uygun olmaması ile ilgili eksiklikler
- Lokal ve genel havalandırma sistemi ile ilgili eksiklikler

Tekstil sektöründe yapılan teftişlerin ikinci aşamasında ise sektörde aşağıdaki mevzuata aykırılıkların sıklıkla tespit edildiği (işverenlerce giderilmeyen) görülmüştür.

- Mekanik, elektro-mekanik, varlık algılayıcı koruyucular ile ilgili eksiklikler
- Yangına karşı alınan tedbirler ile ilgili eksiklikler
- Kaçak akım rölesinin takılmaması
- Acil durumlara müdahale ekipleri ile ilgili noksanlıklar
- Tesisatların periyodik kontrolünün yapılmaması
- Kişisel koruyucu donanımların verilmemesi/uygun olmaması ile ilgili eksiklikler
- Ortam ölçümleri ile ilgili eksiklikler.
- Lokal havalandırma uygunsuzluğu
- Periyodik kontrol raporlarında belirtilen eksikliklerin giderilmemesi
- Kimyasalların uygun olmayan depolama koşulları
- Acil çıkış yolları ve kapıları ile ilgili uygunsuzluklar

İş yerlerinde giderilemeyen noksan hususlar incelendiğinde acil durumlara müdahale ekipleri ile ilgili noksanlıklar ve koruyucuların- tesisat kontrollerinin yapılmaması ön plandadır. Eksikliklerin giderilme oranları ayrı ayrı incelendiğinde ise kaçak akım rölesi, ilk yardımcı, yangın ekipmanları, lokal havalandırma sistemleri ile ilgili eksikliklerin giderilme oranının diğer hususlara göre daha düşük olduğu ve bu nedenle ikinci aşama teftişlerde daha üst sıralarda görüldüğü ortaya çıkmaktadır. Bunun nedeni; işverenlerin bu konulara gereken önemi vermemeleri ve aynı zamanda bu hususlar ile ilgili eksikliklerin giderilmesinin daha uzun zaman alması ve bazen de yatırım gerektirmesidir.

Özellikle ilgili tesisatlar uygun olmadığı zaman kaçak akım rölelerinin takılması, yangın tesisatlarının çekilmesi, havalandırma sistemlerinin kurulması gibi hususlar uzun vakit alan eksikliklerdir. Bu nedenle eksikliklerin işletme kurulurken çözülmesi en uygun olanıdır. Sonradan bu tür ilavelerin ve tesisatların yapılması hem zaman almakta hem de yapılan işi etkilemektedir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- Gerek tekstil sektöründe gerekse de metal sektöründeki işyerlerinde, makine ve ekipmanlardan kaynaklanan güvenlik problemlerinin başında makine ve ekipmanların standartlara uygun olmaması veya gerekli koruyucu donanımlarının bulunmaması gelmektedir. Teftişler sırasında işverenler, makine ve ekipmanlarında CE işaretinin mevcut olmasına rağmen gerekli güvenlik önlemlerini taşımadığı gerekçesiyle problem yaşamaktadır. CE işareti, ürünlerin, insan, can ve mal güvenliği ile çevreye zarar vermeyeceğini, diğer bir ifadeyle ürünün güvenli bir ürün olduğunu gösteren bir işarettir. Bazı makinelerde güvenlik donanımları olmamasına rağmen CE belgesinin olması bu belgeyi almakla ilgili mevcut bir zaafi ortaya koymaktadır. Ürünlerin CE belgesi alma prosedürleri makine emniyeti yönünden daha ayrıntılı incelenmeli ve bu gerekleri yerine getirmeyen ürünlere bu belgenin verilmemesi gerekmektedir. Makine üretimi esnasında iş güvenliği donanımlarının uygunluğu kaynağında sağlanmadığı müddetçe, tüm işyerlerinin teftiş kapsamına alınması mümkün olmadığından, iş kazalarının da azaltılabilmesi mümkün değildir. Ayrıca yurt dışından ithal edilen CE sertifikalı makine ve ekipmanlarda sıklıkla emniyet svici, bariyer, döner aksam koruyucuları gibi iş güvenliği donanımlarının eksiklikleri tespit edilmektedir. Söz konusu noksanlık tespitlerinde işverenlerce makinelerin yeni olduğu ve önlem alınması için modifikasyon yapılmadığı gibi nedenler öne sürülmektedir. Bu sorunun önüne geçilmesi için, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı vb. kurumların iletişim halinde konuyu değerlendirerek üzerinde çalışması gerekmektedir.
- Özellikle metal sektöründe yapılan programlı teftişlerde kapsama alınacak işyerlerinin belirlenmesinde, iş kollarına ve meslek kodlarına dikkat edilirken faaliyet gruplarının belirlenmesinde “İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde” yer alan NACE kodları belirleyici olmuştur. Seçilen NACE kodları kapsamında programlı teftişe alınan işyerlerinde gerçekleştirilen teftiş faaliyetlerinde sıklıkla söz konusu NACE kodunun işyerinde yürütülen asıl işle uyummadığı tespit edilmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumu’na NACE kodlarının güncellenmesi bu sorunu ortadan kaldıracaktır.
- Ülkemizde meslek hastalıkları yeterince tespit edilememektedir. Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığı’nın ortak çalışmaları ile işyeri hekimlerinin ve diğer hekimlerin bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.
- Doküman üretimi yapmak üzere işe başlayan bir firmanın, piyasada rekabet şartlarında yer bulabilmek ve yeni pazarlar oluşturabilmek amacıyla boyahane, konfeksiyon gibi başka iş alanlarına girmek istemesi, yenimakinelerin üretim parkuruna eklenmesiyle aynı hacimdeki iş yeri binasının alan, genişlik, tavan yüksekliği, makina yerleşimi açısından yetersiz kalmasına sebep olmakla birlikte, buharkazanı, kimyasal tankları, kompresör hava tankı gibi tehlike arz eden malzeme ve ekipmanların çalışanlardan tecrit edilememesi ile sağlıksız ve güvensiz çalışma alanlarının oluşmasına neden olmaktadır. İş yeri binalarının yapılacak iş dikkate alınarak projelendirilmemesi ve ruhsatlandırılmaması, binalarda zamanla hava hacminin ya da riskli alanlar için güvenli mesafenin azalmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle projelendirme ve ruhsatlandırma işleminde üretim konusu ve metodu sorgulanmalı ve yapılacak işe göre yerleşim planı oluşturularak, binanın bu plana uygun inşa edilmesi sağlanmalıdır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Sektör/Alana İlişkin Sorunlara Yönelik İşverenlerin Beyanları

- Teftişler sırasında işverenler tarafından çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konularında verilen talimatlara uymamaları, bu konuya gereken önemi vermemeleri, bilinç düzeylerinin yetersiz olması gibi sorunlar beyan edilmiştir. Sektörde çalışacak kalifiye eleman sıkıntısı olduğu belirtilmiş, meslek liselerinin ve meslek yüksekokullarının teşvik edilmesi gerektiğini ve her sektöre yeterli işgücü sağlayacak şekilde planlama yapılması gerektiği önerisi beyan edilmiştir.
- Ayrıca işverenler daha verimli olması açısından hizmet aldıkları iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerine mevzuat hükümlerinin sahada uygulanması ile ilgili eğitim ve paneller düzenlenmesini önermektedirler.
- Çalışanların iş sağlığı ve güvenliğinin önemini anlamaları ve farkındalıklarının artırılması amacı ile panel ve eğitimlerin ilgili bakanlıklar aracılığı ile düzenlenmesini talep etmektedirler.
- İşverenlerce belirtilen diğer husus ise aldıkları iş ekipmanlarının CE belgesi olduğu halde müfettişlerce iş ekipmanlarında koruyucu vb. eksiklikler tespit edilmesidir. İşverenlerce; koruyucusu olmayan veya eksik olan makinanın üretimine engel olunması, asıl sorunun makine üretiminden kaynaklandığı ve bu makineleri üreten işletmelerin (üretilen ürüne yönelik) teftiş edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KAYNAKÇA

- 1- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 28339, 30/06/2012
- 2- 2015/4 sayılı Genelgesi eki İş Teftişi Rehberi
- 3- 4857 Sayılı İş Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 25134, 10/06/2003
- 5- Nazilli Ticaret Odası 2021 Demir-Çelik Sektör Raporu
- 6- Sosyal Güvenlik Kurumu 2020 Yılı İstatistikleri
- 7- <https://tr.wikipedia.org/wiki/D%C3%B6k%C3%BCm>
- 8- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Sosyal Güvenlik Kurumu Yıllık İstatistikleri, 2008-2020
- 9- 2021 Yılı Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi Kapsamında Görevlendirilmiş Müfettişlerin Teftişlerinden Elde Edilen Veriler
- 10- İş Teftiş Kurulu Bursa Grup Başkanlığı, Kauçuk ve Plastik Ürünler İmalatı İş Kolunda Risk Esaslı Programlı Teftiş Değerlendirme Raporu, Bursa, 2016
- 11- Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Tekstil Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi Genel Değerlendirme Raporu, Bursa, 2019
- 12- SGK İstatistik Yıllıkları
- 13- <http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik>